

וְזֶמֶר יַעֲשׂוּ אֲנָשֵׁי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִכְּלִים לַחֲשׁוֹב בְּלִימוּד, שֶׁהַתּוֹרָה אֵינָה מוֹנַחֶת כֵּךְ בְּמוֹחָם? סָבָא הִגִּיב בְּצַעֲרָ: 'אֲכֵן נִעְבָּאךְ, מָה הֵם יִכְּלִים לַעֲשׂוֹת בְּיָמִים כָּאלוֹ, מִסְכְּנִים'. סִפְרָתִי אַחֵר כֵּךְ אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ בַּהֲתַפְעֻלוֹת לִיבְלַח"ט דּוּדֵי מָרְן שֶׁר הַתּוֹרָה הִגְרַח"ק שְׁלִיט"א, כִּיצַד הֶעִיד הַסָּבָא זְצוּק"ל עַל עֲצָמוֹ שֶׁכָּל רִגְעַ חוֹשֵׁב בְּלִימוּד, אֵךְ מָרְן שְׁלִיט"א הִשִּׁיב לִי בְּתַמְיָהָה, כֹּאִינֹ מוֹבִין אֶת הַתַּפְעֻלוֹת: 'וְזֶמֶר אַתָּה רוֹצֵה שֶׁהוּא יִחְשׁוֹב, עַל צִיבְעֵלֶע אֹן אֵייעֶר [עַל בְּצֵל וּבִיצִים]?...' "

לפתע הבחנתי כי עיניו של מרן הגראי"ל דומעות. שאלתי "האם ראש הישיבה לא חש בטוב?" ואמר: "חלילה". "אם כן מדוע הדמעות?"

כתובת ביתה של משפחת ישראלזון, הלא היא רחוב חזון איש 5, בבית הגדול ששיכן שם את שמו גם רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל. "רבות נכנסתי למרן הגראי"ל זצוק"ל, שהיניו שכניו, וכיוון שידע שאנחנו הנכדים משמשים במשמרות בבית הסבא מרן הגרי"ש, תמיד כשפגש אותנו היה ממהר להתעניין, מה ראינו אצל סבא. פעם אחת סיפרתי לו כי בליל אמש בהיותי בביתו של סבא, המתנתי עד שיקום ללימוד, כדרכו ללמוד מהשעה 2 עד 6 בבוקר, וסייעתי בידו לשבת ולהתחיל ללמוד.

"אח"כ כאשר כבר החל ללמוד, התיישבתי בחדר הסמוך עם גמרא פתוחה ושמעתי ממנו שיעור בפרק 'כל הבשר', קטע אחרי קטע, הוא למד את הגפ"ת וגם את הראשונים בסוגיה במשך 4 שעות, ותיארת באוזני מרן את הלימוד שלו בקול ובנעימה.

"לפתע הבחנתי כי עיניו של מרן הגראי"ל דומעות. שאלתי 'האם ראש הישיבה לא חש בטוב?' ואמר: 'חלילה'. 'אם כן מדוע הדמעות?' אמר מרן הגראי"ל בגילוי לב נדיר: 'אגיד לך, גם אני הייתי מתמיד (בענוותנותו התבטא 'הייתי'), אבל יותר משצריך כוחות נפש להיות מתמיד, צריך כוחות עצומים בשביל שהלימוד יהיה בקול גם כן. אומרים שמרן החפץ חיים היה לומד כך, אבל מאז מרן החפץ חיים לא שמעתי על עוד מי שיכול היה ללמוד כך עד זקנה, ואני מתפעל מאוד', אמר ובכה..."

דבר ידוע הוא, שחוקי וסדריו של מרן הגרי"ש זצוק"ל היו חוק בל יעבור אכן כן, אך לא זו בלבד: גם הפסקת הלימוד על מנת לסייע לאנשים

קודם 'שמונה עשרה' הוא רצה לעמוד לתפילה (הוא היה סבור שה'עמידה' היא מעיקר השמו"ע - 'תפילת העמידה'). בשל מצבו הקשה, ניסיתי להניא אותו מהרעיון, אבל הוא לא ויתר. כמובן שסייעתי לו להתרומם, והשענתי את גופו הטהור כולו על הסטנדר שלידו, ובמקביל התכופפתי לכיוונו, והוא זי"ע נשען גם עלי. הוא רעד כולו מרוב מאמץ, וכך התחיל שמו"ע. התפילה נאמרה מתוך אפיסת כוחות, והייתי אוזן לשמוע בכל הוספות התפילה - בזכרנו לחיים, המלך הקדוש, המלך המשפט, וכתוב לחיים - בכל אלו לא טעה כלל. נדהמתי למשמע אוזן, ולמראה הריכוז וכוח השליטה.

בימי הסליחות שלפני ר"ה, היה הסבא חלש מאד, ושאלתי אותו האם הוא מעוניין לומר סליחות לפני התפילה. הוא השיב "השנה אני פטור, כי אין לי כוח לכון, וסתם לומר בלי לכון - אין זה שווה כלום". אגב, כשסיפרתי על כך ליבליחט"א דודי רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח ק"ש שליט"א, זלגו עיניו דמעות, והוסיף: "ראיתי את מרן החזו"א לאחר שעבר ניתוח, שהיה מאד חלש, ובימים הראשונים אפילו ברכת 'שהכל נהיה בדברו' קודם השתיה לא היה יכול לומר, וחלף חודש ויותר עד שיכול היה לברך את כל הברכות, (שכן אמירת הברכה בכוונה, לפני מלכו של עולם, נטלו ממנו כוחות גוף ונפש והיו מסוכנים לבריאותו הרופפת). אך הנהגה זו - אמר מרן הגר"ח ק"ש - שייכת רק לגדולים כמו מרן החזו"א וכמו ה'שווער', שהיו מכוונים בכל ליבם, אבל אנחנו שלא מכוונים כל כך, אין לנו את ההיתר הזה".

הרב ליפא ישראלזון שליט"א ממשיך ומספר מאשר ראו עיניו:

"בשעתו, כאשר עבר ניתוח לב והיה חלש מאד, שהייתי פעם אחת לידו ב'טיפול נמרץ'. המקום הכביד עליו מאד, והוא רצה לצאת משם, מאחר שכל העת יש בחדר תאורה, והאחיות מדברות, ולא היתה לו אפשרות לישון כדי לאגור כוחות. לילה אחד לפני שיצא משם עמדתי לצידו בעת חולשתו הנוראה. הבחנתי כי אינו ישן, והגשתי לידו ספר עובדות שנשמעו מפי אחד מגדולי ישראל. הוא עיין בו, אך לא היה לו כוח אפילו לדפדף, אני דפדפתי, וכך הוא עיין בספר. אח"כ הוא עצם את עיניו הטהורות, אבל עדיין ראיתי כי אינו ישן כלל. הוא היה מחובר לחוטים וחוטי חוטים וצפצופים וכו', וממילא לא נרדם עד הבוקר. הבחנתי בכך להדיא, כיון שמפעם לפעם הניע את אצבעותיו אנה ואנה, כמהרהר בסוגיה..."

"בבוקר שאלתי: 'נכון שסבא לא הצליח לישון?' הוא ענה בחיוב. המשכתי: 'האם סבא מצליח לחשוב בלימוד בכזו חולשה?', והשיב בזה"ל: 'אם אני לא ישן, כל הזמן אני חושב בלימוד'. שאלתי שוב:

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

באחת התקופות, ניסה יהודי לרתום את רבינו למאבק פומבי, בנוגע לשמירת השבת במרחב הציבורי. הלה דיבר בעוז על כבוד השבת, כאשר מאחורי קנאותו המדומה מוסווה אינטרס עסקי אישי... רבינו נשא את מבטו אל האיש, שהתיימר למחות על כבוד השבת, ושאל אותו חרש: "האם יש לך גנרטור בשבת?"...

הגאון רבי שלמה לווינשטיין שליט"א, על הליכותיו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם" (במדבר כ"ה, י"א)

האיש הזה שהיינו אצלו - הוא אוהב אותי באמת. יש כאלו שאוהבים את הכסף שלי, ובשביל זה לא יעירו לי על דברים מסוימים כדי שלא יפסידו. אבל כאן זה היה אחרת!"

כי עוף השמים יוליך את הקול

ביום מן הימים, נכנס למחיצת רבינו אחד ממובילי המערכה בעניין התכלת, וניסה לשדלו להטיל פתיל תכלת בטליתו. הגראי"ל דחה את ההצעה בטענה, שהואיל ואנשים רבים מתבוננים בהנהגותיו ויבואו לעשות כמותו, הוא מעדיף להימנע מכך. אולם האיש לא הרפה והמשיך לדחוק ברבינו: "אז שראש הישיבה יסתיר את ציציות התכלת מתחת לבגדיו, וכך אף אחד לא יראה, ואיש לא יבוא לנהוג כמותו..."

למשמע הדברים הפציע חיוך על פני ראש הישיבה. "ומנין לך שעכשיו אין לי ציציות תכלת מתחת הבגדים?!"
"טוב, את זה כולם יודעים!", נחפז האיש להשיב.
"גם את זה כולם ידעו!", השיב ראש הישיבה מיניה וביה, ונסתתמו טענותיו של האיש.

קנאות או אינטרס אישי?...

באחת התקופות, ניסה יהודי לרתום את רבינו למאבק פומבי בנוגע לשמירת השבת במרחב הציבורי. הלה דיבר בעוז על כבוד השבת,

אחד מהעוסקים בקירוב רחוקים בארץ ישראל, לקח קבוצה של אנשים מקיבוץ להראות להם את העיר בני ברק. הוא הראה להם את הישיבות, בתי הכנסת ועוד מקומות שונים.
במהלך הסיור הכניסם לבית רבינו מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, והראה להם את הבית בפשטותו, ובהמשך הכניסם לרבינו. סיפר לרבינו מי הם, ולבסוף ביקש שיברך אותם.
רבינו סרב: "הם אינם ראויים לברכה, הם מחללי שבת, ואיני יכול לברך!"

ניסה הלה שוב ושוב, אך רבינו לא הסכים בשום אופן.
הם חזרו לביתם, ולאחר כמה ימים שאל אותם המדריך, מאיזו נקודה הם התרשמו ביותר בעיר בני ברק. פה אחד אמרו כולם: מכך שרבינו לא הסכים לברכם. הם הסבירו, כי ראו שאפילו בדור חנפן ושקרן כל כך, שבו כל אחד מנסה לרמות את השני ולשקר עליו, כאן קיים איש אמת שאינו חושש לומר את דעתו האמיתית עליהם בפניהם.
זה היה הדבר שהתפעלו ממנו יותר מכל דבר אחר, ומיד המשיכו וביקשו שידאגו להביא להם אברכים שילמדו אותם, כיצד צריכים יהודים להתנהג בשבת קודש.

כך ארע גם לאחד המוסדות בארץ ישראל, שהסתמך מאד על תרומתו הגדולה של יהודי מסורת. באחד הימים קרא הלה בעיתונות החילונית על רבינו, התרשם והתעניין, ובהזדמנות הראשונה ביקש ממנהלי המוסדות, שיסדרו לו אפשרות להיכנס אליו ולראותו.
המנהלים נענו לבקשת ונסעו איתו לבית הרב. כשנכנס השפיל מרן את עיניו לכיוון הרצפה.

"יש כאן יהודי שתורם הרבה כסף ורוצה ברכה" - אמרו המנהלים.
השאר רבינו את עיניו מושפלות ושאל את היהודי: "האם אתה שומר שבת?"

העשיר גימגם משהו בתשובה, ורבינו נפרד ממנו לשלום ולא הסכים לברכו.

בכל הדרך חזור, שתק הנדיב ושתקו המנהלים. הם הרגישו שהם נפלו כאן לבוך, והתחרטו על כך שהגיעו בכלל.

כשהגיעו למחוז חפצם פנה אליהם הנדיב ואמר להם: "דעו לכם,

במסעותיו של רבינו זצ"ל: "אפשר היה לראות בחוש, כי בכל רגע ורגע היה רבינו חושב ובודק מהו רצונו של השי"ת. הוא היה אדם שבדק עצמו בכל הנושאים, עד כמה הוא נקי מנגיעות. אפילו אנשים פשוטים, חשו וראו זאת בכל מקום ומקום.

"באחת הנסיעות ישב רבינו במחלקה ראשונה. מי שמכיר את המושג הזה, יודע כי שם יושבים כל נהנתני העולם. יש שם כסא רחב שנפתח למיטה, ואוכל מכל טוב.

"אבל רבינו היה יושב בקדמת הכסא, לא מתקרב אפילו למשענת שלו, ובידו הגמרא עמה היה לומד ללא הפסקה. לקראת הנסיעה היו מצלמים דפי גמרא מהמסכתות אותן הוא לומד, והוא היה לומד ללא הרף, גם כאשר היה יודע כי למחרת עליו להתייצב בכמה וכמה מקומות ולדבר.

"מנהל השרות בטיסה סיפר, שהוא יודע כי הרב לא הכניס לפיו במשך שעות אפילו טיפת מים. היינו נכנסים אליו כדי לדבר עמו. ובאחת הפעמים שהייתי שם, הגיע לפתע קברניט הטיסה לראות את רבינו, כנראה סיפרו לו על הנוסע המיוחד, והוא בא לראות את התופעה. שמעתי כיצד הטייס פונה אל רבינו ומספר לו שיש לו בת חולה ומבקש שהרב יתפלל.

"לאחר שהטייס סיים לדבר עם הרב, אמרתי לו בהומור: 'כיצד אתה משאיר את תא הטייס לבד?', והוא השיב לי: 'אם יש במטוס יהודי כזה, לא צריך כלל טייס'...

"זאת אמר יהודי רחוק מתורה. אבל גם הוא חש שיש כאן יהודי מיוחד, מורם מעם".

"הייתי עם רבינו במהלך מסע ארוך בארצות הברית, ולאחר מכן בדרום אמריקה. מדובר בשבועיים של פעילות אינטנסיבית, בהם מעל עשרים וארבע המראות ונחיתות, ורבינו כמעט לא אוכל ולא שותה במושגים שלנו. מעט דיסה בבוקר, לאחר מכן שעות ארוכות ללא אוכל, ושוב אכילה מועטה.

"היינו גם במקסיקו שם מזג האוויר דליל, וכאשר עולים קומה אחת, מתנשפים כאילו עלו כמה וכמה קומות. כל הזמן חששנו לבריאותו של רבינו, אבל הוא הלך כדרכו, עלה וירד, בלי לחוש כל בעיה. הרופא הצמוד שליווה אותו כל העת, אמר כי מעולם לא נתקל בתופעה שכזו.

"כך משך שבועיים, הוא נוסע ממקום למקום, מדבר, מקבל קהל ולאחר מכן שב לארץ במטוס פרטי. בעוד אני שבת לביתי ברחובות, סיפר לי שכנו לבנין, הגאון הרב ישראל זצ"ל, שראה אותו יורד מהמכונית שהביאה אותו משדה התעופה, נכנס לביתו, אל חדרו, נוטל גמרא ומתיישב ללמוד, כאילו שב מאיזה 'סיבוב' קצר ברחוב חזון איש.

"עליתי לביתי" - סיפר הרב ישראל זצ"ל - "ובכיתי מרוב התרגשות, לראות את הפשטות של רבינו, כאילו לא היה כלום, וזאת לאחר שבועיים של טיסות ברחבי העולם..."

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'מתוק האור')

"לאחר שהטייס סיים לדבר עם הרב, אמרתי לו בהומור: 'כיצד אתה משאיר את תא הטייס לבד?', והוא השיב לי: 'אם יש במטוס יהודי כזה, לא צריך כלל טייס'..."

וקדושת יום השביעי, כאשר מאחורי קנאותו המדומה מוסווה אינטרס עסקי אישי...

רבינו נשא את מבטו אל האיש, שהתיימר למחות על כבוד השבת, ושאל אותו חרש: "האם יש לך גרסא בשבת?"...
למותר לציין כי האיש נאלם דומיה, ועזב את המקום בבושת פנים.

רופא ענו עדיף

לרבינו היה שיעור קבוע בשבת אחרי סעודה שלישית, לאברכים תלמידי חכמים.

באחד השיעורים נקט רבינו בצעד לא שגרתי, סיפר להם על שאלה שנקרתה לפניו באותו שבוע, וביקש שישמיעו את דעתם בענין: לחולה מסוכן שהיה זקוק לניתוח, הציעו שתי אפשרויות - רופא אחד מומחה גדול בעל שם בינלאומי, אבל אדם מתנשא, עד כדי כך שאי אפשר לשוחח עמו אפילו שיחה פשוטה, שהחולה והמשפחה זקוקים לה כדי להירגע. האפשרות השניה היא רופא בינוני טוב מאד, אולם אדם טוב ונעים הליכות שאפשר לשוחח עמו כדבר איש אל רעהו. מי מהם עדיף?

אמרו לו כולם: ודאי שהרופא הבכיר עדיף, כי עליו אפשר יותר לסמוך מן הבחינה הרפואית, ומה שאינו מתנהג כראוי - מה לעשות, ממילא "טוב שברופאים לגיהנום" (קידושין פב ע"א)...

היה שם עוד יהודי תלמיד חכם ועסקן רפואי, והוא אמר ההיפך: "צריך לקחת את הרופא השני כי על בעל גאוה אמר הקב"ה: 'אין אני והוא יכולין לדור בכפיפה אחת'. ואם כן איך אפשר לנתח כשהקב"ה לא נמצא עם הרופא בחדר הניתוחים? הרופא אומנם גדול, אבל הקב"ה לא יהיה שם!"

[אמנם, רבינו נשאל אם זו הוראה לתמיד, נענה כי בכל פעם יש לשאול].

"עם יהודי כזה במטוס, לא צריך טייס..."

סיפר מקורבו של רבינו, רבי צבי בוימל שליט"א, שהשתתף

לימים זכיתי להסתופף בצילו, ולהכין עמו במשך כארבע וחצי שנים את השיעור הקבוע בגמרא, שהיה מוסר בישיבת 'פורת יוסף'. פעם זכיתי לשהות עמו במשך שמונה ימים, בבית הבראה בנתניה, למדנו יחד מסכת בכורות. מעין עולם הבא!

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על הליכותיו של הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל

"איש אשר רוח בו" (במדבר כ"ז, י"ח)

שנים, את השיעור הקבוע בגמרא שהיה מוסר בישיבת 'פורת יוסף'. פעם זכיתי לשהות עמו במשך שמונה ימים, בבית הבראה של 'ועד הישיבות' בנתניה, למדנו יחד מסכת בכורות. מעין עולם הבא! זכיתי להיות במחיצתו של רבינו, ולראות מקרוב את עמלו ושקידתו בתורה. כל ימיו שקד על התורה בעומק העיון והמחשבה, עמקות התורה שלו היתה מבהילה. ראשו תפוס כל הזמן בלימוד. לא השאיר אבן על אבן, עד שברר וליבן כל נקודה לעומקה.

לשבר את מדת העצלות!

בשנותיו האחרונות היה הדיבור קשה לו מאוד, ובכל זאת התאמץ במאמץ על-טבעי לחזור שוב ושוב על הדברים. הוא לא עשה לעצמו שום הנחות. עם כל הקושי והמגבלה הגופנית, המשיך בהכנת השיעורים ומסירתם כסדרם בעמקות מופלאה. זאת כדי להרגיל עצמו להתרחק מן העצלות. כל הזמן היה חושש וחושד בעצמו, שמא החולשה נובעת מחמת עצלות, והיה נלחם בה בכל כוחו, במסירות נפש עצומה.

אכן, אחד הדברים שהגאון רבי בן ציון אבא שאול היה עמל עליהם בכל כוחו היה: לשבר את מידת העצלות, להיות כל כולו בזריזות - במחשבה, בדבור ובמעשה.

והבא להיטהר מסייעין אותו (שבת קד ע"א). זכה רבנו להמשיך בלימוד התורה הקדושה ובמסירתה לדורות הבאים במסירות נפש, וזכה לעת זקנתו להעמיד תלמידים רבים, אשר הם עצמם מעבירים את תורתו בעמקות גדולה, ומאירים ומזריחים את אור התורה

"תורת ה' תמימה משיבת נפש... פקודי ה' ישרים משמחי לב" - התורה ממלאת את האדם שמחה, לא שמחה חיצונית, אלא שמחה פנימית ואמתית. כשאדם חי חיי רוח מרוממים ומלאי שמחה, שום דבר ארצי לא יכול להעיב על שמחתו השלימה ולפגום ברוממות מעלתו.

יאים ונאים הדברים לדורשם על מורנו ורבינו, שר התורה ועמוד היראה, ראש הישיבה הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל - שבימים אלו חל יום הזיכרון שלו.

כל חייו היו מקשה אחת של תורה, הוא חי חיי עולם הבא בעולם הזה, כל חייו היו בחינת של "חיים שלא בצער", מרומם מעל כל הארציות והגשמיות. ממילא, כל חייו היו חיים של שלימות ורוממות, ושום דבר ארצי וגשמי לא יכול היה לפגום בשלימות וברוממות הזאת. מילדותו למד תורה מתוך הדחק, היו שנים שהיה רעב ללחם ממש.

אך מה זה נוגע אליו? הוא הרי חי חיי עולם הבא בעולם הזה. הוא יגע ועמל בתורה בעומק העיון, התיש את כל כוחותיו על התורה. בסוף ימיו חלה ויחד עם זאת המשיך והתאמץ בכל כוחו בתורה. לא היה מוכן להיסמך על מקל או על אדם אחר, אלא גרר את גופו בכוחות עצמו. לא היה מוכן לשבת וללמוד רק בביתו, אלא התאמץ ללכת לבית הכנסת, ללמוד במקום לימודיו במשך שנים רבות, כי שם אין תלמודו משתכח במהרה, כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי ברכות ה, א).

זכיתי להיות בן בית אצל רבנו חכם בן ציון, לפני יותר מחמישים שנה. למדתי בישיבת 'בית יוסף - נובהרדוק'. הוא היה מתפלל בבית הכנסת 'אהל רחל', שבו היה אביו הגבאי. הייתי בא אליו, משוחח איתו ומדבר אתו בלימוד על מסכת בבא מציעא, אותה למדנו בישיבה.

בהיותי אברך צעיר הייתי נותן שיעור ב'מדרש אליהו', במקום שפתחנו את הישיבה. חכם בן ציון ליווה מקרוב מאוד את ישיבתנו. היינו בקשר הדוק עמו, ונועצנו בו בכל ענייני הישיבה. היינו שולחים קבוצות של בני תורה מיישיבתנו ללמוד אצלו ב'פורת יוסף'. בהתחלה הוא היסס, אך לאחר שבחן אותם ותהה על קנקנם, הפליג בשבחם ובכוחם הרב בתורה.

לימים זכיתי להסתופף בצילו, ולהכין עמו במשך כארבע וחצי

מנהג היה לו לרב שך, שבכל מוצאי שבת היה מקבל את סבא לפגישה. בדרך כלל הפגישות האלו היו אחרי הבדלה, ואחרי שכבר למדתי עם סבא, אבל לפעמים הרב שך היה שולח שיצלצלו אל הנהג שייקח את סבא אליו הישר מבית הכנסת 'דברי שיר', עוד לפני הבדלה, ובמקרים אלו אני הייתי מתלווה אליו, כי אני הרי הייתי החברותא שלו באותה שעה...

הגאון רבי לוי גרוסברד, ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, מספר על השנים בהן גדל והתגורר במחיצת סבו, הגאון הגדול רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל, מקים עולה של תורה, ראש ישיבות פוניבז' לצעירים, וראש החינוך העצמאי

"איש על העדה" (במדבר כ"ז, ט"ו)

יעקב א. לוסטיגמן

אחד המיוחדים שבאנשי החינוך, וממריצי התורה בדור שאחרי השואה, היה הגאון הגדול רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל. את ילדותו ונעוריו עשה בצילם של גדולי עולם, ארזי הלבנון אדירי התורה, אשר הרביצו תורה לעדרים בישיבות המפורסמות, שמשרידיהן פרח עולם התורה שאחרי השואה. כישרונותיו המופלאים והזיכרון המיוחד בו ניחן, לצד שקידתו הגדולה על תלמודו, אפשרו לו לזכור במשך כל ימי חייו את הדברים ששמע מרבותיו, וגם כשהגיע לגיל שיבה, עוד היה יכול לצטט בעל פה שיעורים ששמע מרבותיו יובל שנים קודם לכן.

"כשאפרוש מראשות החינוך העצמאי", היה אומר תמיד לבניו ונכדיו, "אכתוב בעזרת ה' עוד כמה כרכים של 'שערי יושר', ובהם שיעורים ששמעתי מפיו של מורי ורבי הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל", כי אכן חקוקים היו בזיכרונם שיעורים רבים של רבי שמעון, שלא הועלו על כתב בידי הגר"ש עצמו.

למרבה הצער לא זכה לכך. מצבו הרפואי התדרדר בפתע פתאום, בעודו מכהן כראש החינוך העצמאי, ולא היה סיפק בידו להעלות את השיעורים הללו על הכתב. נסתלקו מעמנו גם חידושי המופלאים של רבי שמעון שקאפ זצ"ל, ולא רק הם.

באחרונה שוחחנו עם נכדו של הגר"ש גרוסברד זצ"ל, הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש. מפיו של הנכד שמענו מקבץ רב מאוד של עובדות וסיפורי מופת מהסבא, הקשרים שהיו לו עם גדולי עולם לפני ואחרי השואה, והאופן בו הקים עולה של תורה בחריצות מופלאה ובמסירות נפש של ממש, כמו 'בית יוסף' בת"א בראשות חמיו הגר"ה ויטקינד זצ"ל, שהיה שותף מרכזי בהקמתה, ישיבת 'יסודי התורה', ישיבת פוניבז' לצעירים, ישיבת 'גרודנא' ושאר מקומות התורה, ולאחר מכן גם כראש החינוך העצמאי.

הגר"ל גרוסברד, היה לא רק אחד מנכדיו של הגר"ש, אלא גם היה מאוכלי שולחנו ומדרי ביתו, ומעשה שהיה כך היה:

"מנהג היה לו לסבא זצ"ל, שהיה לומד עם כל אחד ואחד מנכדיו הבחורים. אני הייתי אחד הנכדים הקטנים, וכשהייתי ילד כבן 4 החליטה אמי שהגיע הזמן שגם אני אתחיל ללמוד עם סבא... הוא פנתה לחמיה ואמרה לו, שזה לא בסדר שהוא לומד רק עם הנכדים הגדולים ואתי הוא לא לומד.

"סבא התפלא על עצם הבקשה ואמר: אבל הוא לא יודע עוד ללמוד גמרא, אפילו לא חומש, מה אלמד איתו?

"אבל אמא לא ויתרה והשיבה מיניה וביה: 'מה זאת אומרת? הוא יודע ללמוד א' ב', תלמדו איתו א' ב'...'. "

"סבר סבא וקיבל, ומני אז הפכתי להיות ה'חברותא' שלו ללימוד א' ב'. כל שבוע, בזמן שבין סעודה שלישית ותפילת ערבית של מוצאי שבת, הוא היה אומר שיעור בבית הכנסת 'דברי שיר'. אני הייתי צריך לבוא לשם לשיעור ולתפילת ערבית, ואחרי התפילה הייתי הולך איתו הביתה, ולומד איתו את הא' ב'. כשגדלתי קצת התחלנו ללמוד קריאה, אחרי זה חומש, משניות וכן הלאה, עד שהגעתי גם אני לגיל המתאים, ולמדתי עם סבא גמרא".

"כשגדלתי קצת, ראיתי שהוא יודע גם 'השואל' ו'המפקיד', אבל רק כשהגעתי לישיבה הבנתי שזה בעצם כל הש"ס כולו. הוא ידע את הש"ס כאילו היה מונח אצלו בקופסה"

המאזינות עדיין היה עוסק עמיהם בענייני הישיבה, ולפרקים מוסר בה שיחות.

"הקשר של סבא עם ראשי הישיבה היה כל כך חזק, שאני זוכר שמרן הגר"ל שטיינמן זצוק"ל היה מגיע פעמים רבות, אחרי שסיים למסור את השיעור בישיבה, נכנס לבית סבא ומסתגר עמו בחדר משך שעה ארוכה. כמו כן מרן הגר"מ ליפקוביץ זצוק"ל, היה מדבר עמו אחר התפילות בתוך הישיבה ועוד.

"ולמה גרתי עם סבא בבית? הודות לפקחותה הנדירה של אמי ע"ה, שהבינה את האוצר המיוחד שיש לה ביד, כשחמיה הוא אחד מגדולי הדור, והיא ניצלה את זה היטב. כשנולדה לי אחות קטנה, באה אמה לסבא והסבירה לו שבעצם אין מקום בבית, כי יש עוד ילדה וזה נהיה צפוף מדי. אולי כדאי שאני, הבן הגדול, אשן אצל הסבא וכך יהיה יותר מקום בבית... כמובן שסבא הסכים בחפץ לב לעשות טובה, ואני ששתי ושמתתי כי ידעתי כמה גדולה היא הזכות לגור עם סבא באותו בית.

"ואכן, ספגתי ממנו אז המון יראת שמים והדרכה בחיים. אני זוכר איך שהוא היה מייסר אותי בלשונו, על כך שהייתי הולך לישון מאוחר ומשכים מוקדם, הוא היה אומר לי תמיד 'כאכילתך כן תורתך', אם תאכל מסודר ותישן מסודר, גם הלימוד שלך יהיה מסודר וקבוע. אבל אם האכילה היא בדרך ארעי והשינה היא בדרך ארעי, גם הלימוד לא יקבל חלילה את המקום הראוי לו.

"הוא היה מוסיף ששמע מהחפץ חיים זצ"ל, שאמר שאותו יצר הרע שאומר לשייגעץ הגוי לאכול כדי שיהיה לו כוח להרביץ ליהודי, הוא אותו יצר שאומר לילד היהודי שלא יאכל כדי שייחלש, ויפסיק מלימודו ועבודת השם..."

הפרוטקציה של משפחת גרוסברד

"דכירנא כד הוינא טליא", ממשיך הגר"ל גרוסברד לתאר, "הייתי נבחן אצל סבא את דברי הגמרא ב'אלו מציאות'. הוא תמיד זכר את שמות התנאים והאמוראים, ואת הסדר המדויק של התא ששמע,

"על הדרך זכיתי לכמה רווחים נוספים מאותה החברותא. קודם כל זכיתי לשמוע את שיעוריו של סבא. נכון שבגיל חמש לא הבנתי הרבה, אבל בשנים מאוחרות יותר הבנתי חלקים נרחבים מהדרשות, והיה מה לשמוע. סבא היה מדבר 'אש להבה'. היתה לו רטוריקה מאוד מיוחדת, והוא היה מדבר מהלב. זה חדר לעצמות!

"רווח נוסף היה, שהייתי מתלווה אליו לא פעם לביקורים אצל מרן הגר"מ שך זצ"ל. מנהג היה לו לרב שך, שבכל מוצאי שבת היה מקבל את סבא לפגישה, שבה קיבל סקירה של ההתפתחויות בחינוך העצמאי ושאר ענייני הכלל, וגם היה מתווה את הדרך להמשך, איך להתקדם הלאה לאילו כיוונים צריך לחתור, עם מי צריך לדבר וכו'. "בדרך כלל הפגישות האלו היו אחרי הבדלה, ואחרי שכבר למדתי עם סבא, אבל לפעמים הרב שך היה שולח, שיצלו אל הנהג שייקח את סבא אליו הישר מבית הכנסת 'דברי שיר', עוד לפני הבדלה, ובמקרים אלו אני הייתי מתלווה אליו, כי אני הרי הייתי החברותא שלו באותה שעה..."

"בנוסף לאותו לימוד קבוע, הייתי גם מלווה אותו כל יום שני, אחרי שהיה מוסר שיעור לבעלי בתים, בבית המדרש 'קאמארנע' ברח' דבורה הנביאה בבני ברק, שהיה ליד החיידר בו למדתי, ת"ת 'תורת אמת', ומשם הייתי מלווה אותו רגלית לביתו. היה לו קצב הליכה איטי ומדוד, כמו מלך, חצי שעה נמשכה ההליכה, ובזמן הזה הייתי צריך לחזור בפניו בעל פה את כל מה שלמדתי בחיידר השבוע.

"זמן נוסף שהייתי לומד עם סבא היה בימי בין הזמנים. אמי ע"ה היתה עובדת בייטק, זה היה דבר מאוד לא נפוץ באותם ימים. רוב האימהות היו בבית, וכשהגיע בין הזמנים, היו נוסעים כולם מחוץ לעיר, ואני הייתי נשאר לבד בבית, כי אמא עבדה ולא יכולנו לנסוע לנופש. סבא שמע על כך, וקרא לי לבוא להיות אצל כל בוקר, עד שהוא היה נוסע למשרדי החינוך העצמאי. הייתי מתפלל איתו בישיבה בשעה 7:00, לאחר מכן הלכנו הביתה, ארוחת בוקר ואז לימוד ממושך עד שהגיע הנהג שלו.

"לא פעם הגיעו לסבא אנשים חשובים, רבנים ידועים ומנהלי מוסדות, לפגישות קצרות שהוא קיבל בבית לפני שיצא למשרד. היו רואים אותי יושב שם ושואלים אותו מי זה. סבא היה משיב להם "זה ה'ושנתם לבניך שלי..."

חכמתה של אמא...

"אני חייב להודות", אומר הגר"ל גרוסברד שליט"א, "שלמרות שכשאני הגעתי ללימוד בישיבת פוניבז' לצעירים, סבא כבר לא היה שם, וניהל אז את החינוך העצמאי, הלימוד הזה המשותף שלי עם סבא הקנה לי מעמד לא מבוסס בעיני חברי בישיבה, ואפילו בעיני הר"מים וראשי הישיבה. כי לא פעם הייתי מגיע למגיד שיעור או לראש הישיבה, ואומר לו הערה על החידוש שהוא אמר בשיעור אתמול, וההערה באה משמו של סבא שלי, הגר"ש גרוסברד, האיש שהקים וייסד את הישיבה, האיש שהתווה את דרכה וכל אנשי הצוות העריצו אותו ואהבו אותו מאוד. כאשר גם בתקופות

היתה לו בקיאות אבסולטית בדברי הגמרא.

"בתמימותי חשבתי שסבא הוא הראש של החינוך העצמאי, ולכן הוא בוחן הרבה ילדים בחיידרים. בגלל זה הוא שולט ב'אלו מציאות' ישר והפוך.

"כשגדלתי קצת, ראיתי שהוא יודע גם 'השואל' ו'המפקיד', אבל רק כשהגעתי לישיבה הבנתי שזה בעצם כל הש"ס כולו. הוא ידע את הש"ס כאילו היה מונח אצלו בקופסה. ראשונים ואחרונים היו שגורים על לשונו. היה לו זיכרון מדהים וידע עצום.

"אני זוכר שלמדתי בישיבה אצל אחד מתלמידיו של סבא, ואחרי השיעור סבא היה בוחן אותי לא פעם, כדי לרוות נחת מהתלמיד שהגיע לדרגה של מרביץ תורה בעצמו. אבל לפעמים הוא היה מתאכזב, הייתי שואל שאלה, נו זה כבר כתוב בראשונים, מתרץ תשובה, זה מה שאומר האחרון ההוא, עוד שאלה, את זה שואל אחרון אחר, וכן על זה הדרך. כשסיימתי להרצות את כל מהלך השיעור שאל סבא: 'עד כאן הוא לא אמר כלום, רק מה שכבר אמרו לפניו... איפה מה שהוא הוסיף לכם בשיעור?'...

"למעשה הוא היה אחד מגאוני הדור, ועתידו כאחד מגדולי מנהיגי הדור היה לפניו. הוא היה בישיבת פוניבז', הוא היה מקושר עם כל גדולי הדור מבאי ביתם של מרנן החזו"א והרב מבריסק, קשריו עם הרב מטשבעין והאדמו"ר ה'בית ישראל' ושאר גדולי הדור, שראו בו הדמות המתאימה להנחלת החינוך התורני בעולם הישיבות, לדור ההמשך המתחדש, והיה ממש אחד מאותה קבוצה של גדולי הלומדים ששרדו את החורבן, יחד עם הגר"ש רוזובסקי, שהיה ידיד נפש שלו, הגר"צ מרקוביץ הגרמ"ש שפירא, הגר"א מישקובסקי, הגר"ז רוטברג ועוד, הגר"ל שטיינמן והגרמ"ל ליפקוביץ שעבדו עמו בישיבה, והרב מפוניבז' שהגדירו כ'יד ימינו' ועוד ועוד. מלבד הקשר הבלי ייתק עם מרן הגר"א מ, שהגדירו כ'פלג גופיה' שלו כל עתידו היה לפניו, והוא היה ממש פסע מלהפוך לאחד מגדולי מרביצי התורה ומנהיגי הדור.

"אבל אז היו צריכים את העזרה שלו בחינוך העצמאי, והפעילו עליו לחץ גדול כי רצו דמות תורנית משכמה ומעלה, וסבא הקריב ברגע אחד את כל עתידו הרוחני, ועבר להתמודד עם כל העניינים המורכבים של הנהגת ובניין החינוך העצמאי, שלא תמיד הדברים היו עולים בקנה מידה אחד עם גדלותו וגאונותו הגדולה בתורה.

"סיפרו לי שסבתא ע"ה התנגדה בתוקף שסבא ילך לחינוך העצמאי, הוא מרביץ תורה, מה פתאום שיהיה מנהל מוסד, חשוב ככל שיהיה? אבל הרב שך עמד על כך בכל עוז, וסבתא נאלצה להיכנע לדרישה".

בואו נשתף את הנהג

"אבל גם אחרי שהלך לנהל את החינוך העצמאי, לא פסק פיו של סבא מעיסוק בדברי תורה, בכל רגע שבו היה פנוי מענייני הציבור. הלימוד שלו היה בשקיעות מוחלטת. כשהיה מצלצל הטלפון והיינו צריכים להעביר לו את השפופרת כדי שיענה לשיחה, היינו צריכים להמתין כמה דקות לפעמים, כדי שיהיה אפשר להוציא את הראש שלו מהספר, ולתת לו לענות לטלפון הדחוף.

"לשמחתו, חלק גדול מהעיסוקים שלו בעסקי הציבור היו מול גדולי ישראל, וכך הוא היה פוגש על בסיס קבוע את גדולי ראשי הישיבות, וכמובן שכל פגישה היתה כוללת גם דיבור בלימוד, הן בארץ והן בייקוריו בארה"ב, שם היה החוט המקשר, בין מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל באמריקה, לגדולי התורה כאן בארץ הקודש. שמעתי שפעם הוא נסע עם כמה מגדולי התורה שם, וכמובן שבדרך דיברו בלימוד, אבל מחמת גאונותם הם ניהלו את השיח ב'מראי מקומות', שלפי הגמרא שם ושם, והשאלה שהריטב"א שואל על בסוגיה אחרת, יוצא שבעצם במסכת שלישית יש נפקא מינא.

"סבא ראה שפניו של הנהג מתכרכמות, כשהוא מנסה לעקוב אחרי השיחה ולא מצליח, ולכן עצר את השיחה ואמר להם: 'יושב אתנו פה הנהג, בואו נשתף אותו בשיחה', וכך הוא 'תרגם' לו את דבריהם, והסביר מה כתוב בגמרא שם, ולמה דברי הריטב"א במקום אחר משפיעים על הגמרא במסכת השלישית...

"ובאמת, הסיפור הזה מאוד משקף את סבא, כי הוא היה ממש 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה'. שלוחא דרבנן הרב שלמה לורנץ, הגדיר פעם את סבא ואמר שהוא היה ה'מוצא' שבין מרן הגר"א מ שך לבין העסקנות הציבורית, כי הרב שך היה ממש פרוש מהעולם הזה, וכשקיבל על עצמו את עול ההנהגה, הוא לא ידע איך הדברים מתנהלים, וסבא עמד על ימינו כדי להסביר לו, וכדי להסביר לשומעי דברו, מה היתה כוונתו של הגר"א מ שך, וכיצד עליהם לתרגם את דבריו לשפת המעשה..."

המשך המאמר יופיע בעז"ה ב'לקראת שבת' בשבוע הבא.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

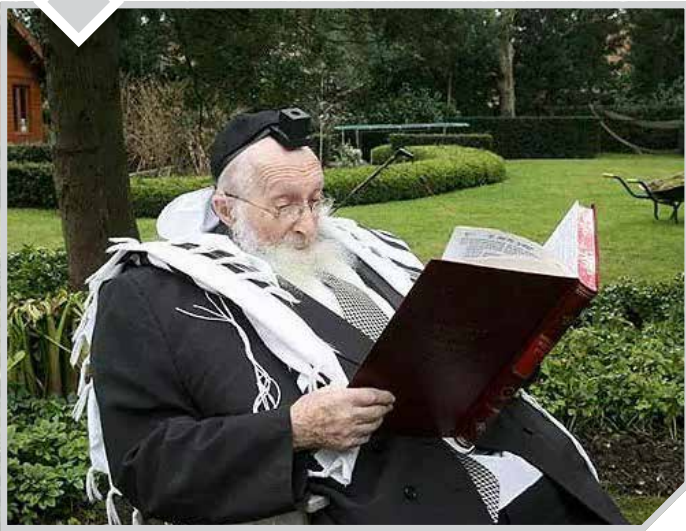
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

רבינו אמר לה שתאמר לבעלה שהוא קורא לו. כשבא אמר לו: "איני חושב שאשתך צריכה ספר חיזוק, היא צריכה עזרה, העזרה בבית אינה סתירה לשקידה. בכל יום שישי תקדיש זמן להקל עליה את עבודות הבית!"

מקצת ממידת הענווה הגדולה, של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

"איש אשר רוח ב"ו" (במדבר כ"ז, י"ח)

ממשפחת הצד שרבינו פסק לחובתו, לא השלימו עם הפסק, ובצעד של ייאוש החליטו לבוא לבית רבינו ולהקים צעקות. כמה אנשים הגיעו, מהם שצעקו וביזו את רבינו מאוד. הוא מצידו שתק ולא הגיב מאומה. גם את מקורביו שלא יכלו לסבול את השפלת כבוד התורה, וביקשו ממנו לתת להם להגיב, היסה והזהיר בתוקף לשתוק.

במהלך אותה פרשיה סוערת, הגיע לביתו ת"ח חשוב שכיהן כראש ב"ד בחוץ לארץ, והתווכח איתו ובתוך הדברים ציטט את אחד השו"תים החשובים שם, שלטענתו נידונת אותה סוגיא בדיוק, ומוכרע ההיפך מפסק דינו של רבינו. הלה טען בתוקף, ולאחר מכן החל לזעוק תוך כדי שהוא מצטט שוב ושוב את לשון התשובה ורבינו שותק. אחד מתלמידי רבינו, ת"ח חשוב אף הוא, שנכח במקום ושמע את הדברים, השיב לאותו רב ששם זה עניין אחר לגמרי, ממש לא ממין הטענה אך רבינו שתק.

לאחר שהלה הלך, פתחו כל הנוכחים את אותו שו"ת, וראו שאכן הדברים הוצאו מהקשרם לגמרי והנושא אינו דומה לנידון, לא מיניה ולא מקצתיה. שאלו את רבינו למה שתק ולא ענה את התשובה המתבקשת שאין זה נוגע לענין, האם לא הכיר את הנאמר באותו שו"ת? ענה רבינו: "ידעתי גם ידעתי, רק לא עניתי, כי ראיתי שאין עם מי לדבר, ומה בצע שאשחית מילותי".

אגב אורחא, חתן רבינו הג"ר חיים דב אלטוסקי זצ"ל, היה מספר שבמהלך אותה פרשיה, הגיע תלמיד חכם חשוב וחרף, שהיה שליח של אותה משפחה לביתו של רבינו, והחל לדון על הפסק במטרה להתווכח. רבינו בענוותנותו הסכים לדון איתו והחל מסביר לו את

מבין כל מעלותיו המיוחדות של רבינו, בלטה באופן מיוחד מידת הענווה. הוא נהג עם כל אחד ואחד כשווה בין שווים, וכאשר דיברו איתו - הצניע את כל גדלותו העצומה ונתן לשני הרגשה נעימה. הגה"צ רבי שלמה ברעוודא, דיבר פעם עם אחד מתלמידי הישיבה על דרגתו העצומה של רבינו, ואמר לתלמיד: "אתם נכנסים לשאול שאלה ולהתייעץ, ומיד כאשר נתקלים במאור פניו והחיוך הרחב שלו - שוכחים במי מדובר! כשאני מדבר איתו, עוד לפני שהוא מתחיל עם החיוך שלו, אני מזכיר לעצמי במי מדובר!"...

בשיחותיו היה רבינו מזכיר את הבקשה שמבקשים בסוף תפילת שמונה עשרה: "ונפשי כעפר לכל תהיה. פתח לבי בתורתך". והיה מבאר: ראשית לכל אנו מבקשים להיות בדרגה מופלגת של ענווה - "כעפר לכל תהיה", ורק לאחר מכן מבקשים על "פתח לבי בתורתך". כי ככל שיהיה האדם מופלג בענווה, יפתח לבו יותר וראוי יהיה לספוג תורה, וממילא להיות תלמיד חכם.

חדרו של רבינו בישיבה - שני פתחים היו לו, פתח אחד לאולם הכניסה של הישיבה והשני לבית המדרש. במשך שנים, מפעם לפעם עבר הציבור לבית המדרש דרך החדר, עד שנעשה הדבר להרגל, כל זאת מתוך ענוותנותו המרובה שלא רק שלא מחה ולא נעל את הדלת, אלא הסכים לכך.

ענין זה כאב מאוד למשגיח הגה"צ רבי זיידל, והיה מעורר על כך בוועדים איך יתכן לעשות קפנדריה דרך חדרו של הראש ישיבה, היכן יראת הכבוד? הוא כשלעצמו היה סבור, ובעצמו נזהר, שלא לעבור שם גם בשעות שרבינו לא שהה בחדרו. אפילו בערוב ימיו, כאשר לקחוהו בכסא גלגלים והדבר יכול היה להקל עליו, סרב בתוקף. ארע פעם שאחד ממלווי לקחו בלי משים דרך שם, וכאשר שם לב כבר היה הדבר מאוחר. רבי זיידל אמר לאותו בחור שמעולם לא עבר בדרך זו, ועכשיו נכשל בזה. הוא ביקש לחזור לחדרו של רבינו, שכן ברצונו לבקש את מחילתו. רבינו שמע וחיך ואמר בפליאה: "היכן כתוב שאסור לעבור כאן?"...

פרשה סוערת

פרשה סוערת מאוד הובאה להכרעתו של רבינו, שני הצדדים בפרשה זו היו נכבדים, ורבינו החליט שעליו להתערב ולפעול למען האמת והשלום, למרות אי הנעימות שהיתה כרוכה בכך. חלק

צדדיו בנידון, הוא החל מתווכח והחל אומר שלא זה הפשט ולא זה הפשט, רבינו הראה לו בכל דבר שגדולי הפוסקים לדורותיהם, למדו כפי שהוא פסק. מהר מאד, עוד בטרם פרש רבינו את כל היריעה בשלימותה, יצא הלה מביתו בפה פעור. הוא לא יכול היה להתמודד עם גדולתו ובקיאיותו בכל חדרי התורה. אגב, באותו נידון אותו תלמיד חכם דן בזה מבחינה הלכתית, עם הגאון רבי ישראל גרוסמן ראש ישיבת פינסק קרלין. בתוך הדברים אמר איזה דבר ביקורת על רבינו, זעק רבי ישראל: "האם אתה יודע שאתה מנסה להתמודד עם החפץ חיים של דורנו?"...

במהלך השנים, ארע כמה וכמה פעמים בדיני התורה שהתנהלו אצל רבינו, שבעלי הדין שהפסידו התקשו להשלים עם ההכרעה והתחצפו. באחד המקרים שאל אחד מבני הבית, האם להוציאו, ענה רבינו: "לי זה לא מפריע כלום". הלה התפלא, אמר לו רבינו: "לא תמיד היה כך, בתחילה היה זה קשה בגדר 'מי יעלה' וב'ה זה היום בגדר 'מי יקום'".

כך היה פעם, כשרבינו קיבל שני בעלי דין לבוררות, בביתו של אחיינו הגאון רבי מאיר שיינברג, בעת שהותו בארה"ב, גם שם המפסיד צעק בקולי קולות. שאלו רבי מאיר, האם לנסות להראות לו את דלת הכניסה. ענה רבינו: "מרגע שהדין הוכרע, איני שומע אפילו".

דובר שלום

דרכו של עולם, שישנן מידות טובות ומעלות, שקשה לראות מציאות שישכנו יחדיו באדם אחד זה לצד זה. קשה להאמין ששייכת מציאות של אדם שקדן נפלא, שניתן לומר עליו שאינו הולך ד' אמות בלי תורה, ויחד עם זה יקדיש מזמנו זמנים מיוחדים לשבת להשכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו בסבלנות מופלאה. לשמוע צדדים וצדי צדדים ופרטי פרטים מייגעים, ולפעמים קטנוניים, ולהצליח להשכין שלום ואחווה.

אצל רבינו שכנו יחד כל המעלות והמידות, כמו יהלומים ואבני חן יוקרתיות ששכנו זו לצד זו בכתרו המופלא. כל מי שהכיר את ניצול הזמן שלו לשקיעות מוחלטת בלימוד, בלי ויתור על רגעים קלים, שפשף את עיניו לראותו מקדיש מזמנו להדבק בדרכיו יתברך ולהשכין שלום.

כך היה משנות אברכותו הצעירות. בנותיו תחי' מספרות, שלמרות שהיה מגיע מאוחר מאד לבית, וזמן שהותו בו היה קצר מאד, ובתוך זמן זה עזר לרבנית באופן מופלא ומופלג, השקיע רבות בהשכנת שלום, עד כדי כך שהיה חדר בבית שהיה נקרא בפיהן בעודן ילדות קטנות "שלום בית שטיבל" - יהודים היו ממתנים כשישוב לביתו שישכין ביניהם שלום, והוא עשה זאת בסייעתא דשמיא והצלחה עצומים.

כך היה עד זקנה ושיבה, כשהתפרסם בעולם כמרביץ תורה לעדרים, שר התורה ומפוסקי הדור, היה יושב בתוך זמני קבלת הקהל בשעות אחר הצהריים, ומשכין שלום. שומע לפעמים טענות קטנות, זה אמר דבר קטנוני כזה, הלה פעל או לא כך וכך, דלי דלות של וויכוחים

עקרים ופרטי פרטים מייגעים, ולמרות שברי היה לכל רואי שהיה שקוע גם בזמנים אלו בבחינה מסוימת בלימוד, בה בשניה שהסתייגו הדין - שב ישר לתלמודו ממש. וסיפר אחד מבני הבית, שפעם לאחר זמן ארוך של שמיעת שני הצדדים ששררה ביניהם יריבות קשה, והצליח להשכין ביניהם שלום ואהבה, אמר לו אז רבינו מצפונות בו - "ראיתי שהם יצאו משיחתנו רגועים ושמחים, האם לא היה כדאי?!".

מי שיצא לו פעם להקשיב, מבין הצעקות הרמות והוויכוחים בין המתדיינים, השתומם לראות איך רבינו עושה הכל בחכמה נפלאה, לרומם ולחזק, היה יורד לרמתם ומקרב נימא לנימא וחבל לחבל, ובסייעתא דשמיא וכח התורה שלו הצליח שיהיו דבריו נשמעים במקום שלא האמינו ששייך שיצליח.

יוצא מגדרו

בין הבאים היו שנוקקו לחיזוק ועידוד, ורבינו היה יוצא מגדרו אליהם. סיפר אחד ששמעו פעם מרגיע זוג שבאו, והאשה דברה על כך שהיא בעצבות וכדוך כתוצאה מדברים שעברו עליה בחיים. רבינו אמר לה בפשטות: "האם את סבורה שאין לי לפעמים סיבה להיות עצוב?". הוא שיתף אותה בעולמו הפרטי: היה זה יום גשום מאד, והוא הוסיף ואמר לה, שהרבנית לא בריאה, וישנן כמה בעיות ו"הייתי כל הבוקר בישיבה ועבדתי קשה, אמרתי שיעורים וכד', אחר כך באתי והיה גשום, קר וסוער, ושאלתי עצמי, מה ארוויח אם אהיה עצוב?"... הוא נתן לה להרגיש שהוא גם נמצא במצב שצריך חיזוק ומתחזק.

לפעמים מילים בודדות שהוציא מפיו ודברי חיזוק קטנים, פטרו בעיות גדולות שנמשכו שנים ארוכות, איחדו וקרבו לבבות והצילו משפחות וקהילות מבעיות קשות. הוא הכיר בכוחות הנפש של בני האדם, וידע מה לומר, ולפעמים היה מתעניין לאורך זמן, לחזק ולהחזיק את השלום ולסתום פרצות שיכולות להביא למחלוקת. יום אחד התקשרה אשה לטלפון, ושאלה את רבינו איזה ספר חיזוק שתלמד. כשהתעניין במה צריכה חיזוק, סיפרה שבעלה שקדן גדול, והיא עובדת קשה מאד בבית, והיא שמחה אמנם לעשות זאת עבור תורת בעלה, אבל שאלתה בפיה איזה ספר מוסר טוב יש לחיזוק בענין זה. רבינו אמר לה שתאמר לבעלה שהוא קורא לו. כשבא אמר לו: "איני חושב שאשתך צריכה ספר חיזוק, היא צריכה עזרה, העזרה בבית אינה סתירה לשקידה! בכל יום שיש תקדיש זמן להקל עליה את עבודות הבית!"...

אוהב שלום

אחת מהתכונות המיוחדות, שהמיסו גם בעלי דין קשים באופיים, היה כשראו עד כמה הוא אוהב שלום ועד כמה המחלוקת מאוסה אצלו. סיפר אחד שהיה לו ויכוח עם מישהו על מקום ישיבה בבית מדרש, שהיו טענות ביניהם של חזקות וירשויות וכד'. הוא סיפר שדיבר על כך עם רבינו והוא התחנן אליו: "אבקש מכבודו חסד, תוותר!". "הוא לא נכנס בכלל לפרטי הויכוח ואמר לי: 'יתכן מאד שאתה צודק, אך התחנן שלא אלחם. הדבר היה בנפשי, עם כל

למרבה הפלא, למרות שרבינו אכן לא ביטל מלימודו סגר את הגמרא ואמר לו: "הלא לא למדתי עכשיו בגמרא זו, ולהעמידה כאילו עכשיו למדתי בה הוא בעיני שקר", לכן סגרה

שקר.

ארע פעם שהגיע למעונו תלמיד חביב מחו"ל, שהיה גם מתורמי הישיבה, והחל לדבר איתו ב'לימוד' בענייני חושן משפט. רבינו הבין שהוא נמצא בעיצומו של דין תורה, ויש חשש שיאמר בשמו דברים, לכן אמר לו שאינו יכול להזדקק לזה עכשיו, וביקש מאחד מתלמידי החכמים בישיבה שידברו על זה.

אחד מגדולי ישראל כתב ספר תורה לעצמו, והתקשר מרכבו שעמד מתחת לבית, שהוא עולה עם ספר התורה כדי שרבינו יכתוב אות בספר. הבחור שהיה אז בבית פינה את השולחן מכל הספרים, אך לקח גמרא שעמדה בקרבת מקום ופתחה לפניו, כאילו רבינו לומד בה. למרבה הפלא, למרות שרבינו אכן לא ביטל מלימודו סגר את הגמרא ואמר לו: "הלא לא למדתי עכשיו בגמרא זו, ולהעמידה כאילו עכשיו למדתי בה הוא בעיני שקר", לכן סגרה.

בשיעור כללי אחד שאל שאלה אחת, ואמר את שם הספר שם ראה את השאלה, בהמשך הזכיר עוד שאלה והזכיר, "גם שאלה זו ראיתי שם", שלא יחשבו שזה שאלה שלו.

על הזהירות מנגיעה המסוכנת הנובעת מ'פרומע נגיעה': אחד הלך איתו וסיפר לרבינו שיש כאן מודעה לא צנועה ושאל האם לקורעה. רבינו הגיב: "אני מבין את כאבך, מאידך לפני שאתה קורע צריך אתה לחשוב היטב, ולבדוק עצמך האם זה נובע מקנאות אמיתית שאם לא זה גזל".

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממותו')

ערימת הטענות והדמיונות הלש"ש שהיצר מכניס, אך כשראיתי שזה בנפשו ויתרתי".

יהודי אחד סיפר שהגיעו הוא ואחיו לפשרה, וכששמע פרטי המחלוקת והשלכותיה - פרץ בבכי מרוב צערו למשמע הפרטים, והתחנן אליהם למצוא נוסחה ולהסדר. היתה לו משנה סדורה איך לעשות שלום ולמנוע מחלוקות, ובפקחות נפלאה הצליח להשקיט ולצמצם מחלוקות במידה רבה. פעם התקיים אצלו דין תורה בימי ערב חג הסוכות, ובעל הדין רצה פסק ולא פשרה, שאלו רבינו: "קניית אתרוג כבר?" הלה השיב בחיוב. "כמה שילמת עליו?" והלה נקט בסכום. "אה, אתה מחבב מצוות, נפלא! אביא לך עוד מצוה נשגבה, להשקיע בה מכסף, המצוה הגדולה של ויתור למען השלום..."

כאשר זכה להשכין שלום, ראו איזו שמחה עצומה היתה לו מכך. כשראה שבעל הדין צועק על חברו ומבזהו, היה מסמן בצנעה לזה שכנגדו שישתוק ויעביר על מידותיו ולא ישיב. ומרגלא בפיו שמי שמוותר תמיד יצליח יותר, וככל שהויתור גדול יותר - בסופו של דבר ירוויח יותר, וכמו שרואים אצל רחל אמנו שרק בזכות הויתור על יעקב אבינו, שהבינה שצריכה למסור הסימנים לאחותה, זכתה בסופו של דבר לבנים שנאמר (בראשית ל כב) "ויזכר אלקים את רחל" פרש"י - זכר לה שמסרה סימניה לאחותה, ורק בזכות זה זכתה לבנים.

בנוסף רק בזכות זה ניצלו מהגלות כמבואר במדרש איכה (בהקדמה פתיחתא כד) שבשעת החורבן באו האבות ומשה רבינו, וכל אחד מהם טען והזכיר את זכותו לפני הקב"ה, ולא נתקבלה טענתם עד שקפצה רחל אמנו ופרטה את ענין נישואי אחותה ליעקב, ואיך שריחמה על אחותה שלא תצא לחרפה ומסרה לה את הסימנים. מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה, ואמר: בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן. ולדברי הגר"א עיקר שריית השכינה בגלות בקברי צדיקים הוא בקבר רחל. הא לנו הכח האדיר של וויתור.

מה היה החפץ חיים מיינץ לך?

הוא עצמו ברח כמו מאש מכל מחלוקת. פעמים רבות כששאלוהו בעניינים שונים - הריח שהדבר קשור למחלוקת ונמנע מלענות. לפעמים כשנשאל שאלות כאלו היה אומר: "תחשוב מה החפץ חיים זצ"ל היה מיינץ לך, לו שאלת אותו שאלה כזו, ברור שהיה מיינץ לך לברוח, לא דווקא מחמת צדקות - להנאתך ולטובתך". אחת הנקודות שבלטו מאד בהנהגתו, היתה ההקפדה על מידת האמת. ראו זאת בעיקר כששמעו את המשא ומתן התמידי שהיה לו עם עצמו, מה האמת וממה נובעת כל פעולה שלא יהיה בה שמץ

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

"אני רוצה לספר לכם: הייתי עכשיו בשוויץ, יצאנו החוצה בצוותא עם בני הישיבה שם, וראינו דבר פלא. יש שם פרחים מיוחדים שכל הלילה הפרחים סוגרים את עלי כותרתם. בבוקר כאשר השמש יוצאת, העלים נפתחים במראה נפלא וקסום. עמדתי על מקומי מתבונן, אמרתי לבחורים, אתם יודעים למה בבוקר הם נפתחים?"

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א, על הברכה המרובה בשבת ובשנת השמיטה

"וביום השבת" (במדבר כ"ה, ט')

בכל מה שאתה רואה, ותודה לו, אז ממילא יתקיים "ויתן לך אלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש".

זה יסודה של שנת השמיטה. אם אתה מאמין שהכל מידי יתברך, הוא הזן הוא המפרנס את הכל, ממילא "וצוית את ברכת".

בשנת שמיטה, זה יסוד האמונה של העולם! מראים שהקדוש ברוך הוא הוא הכל וממנו הכל. אם מחזיקים ביסוד זה, אז הכל מתברך, גם הצרכים האחרים, גם הצדקות האחרות יתברכו מכוח ההחזקה של השביעית.

מי יכול להשיג מה זה אדם, ששש שנים עובד בשדה ולפתע אומרים לו 'זה לא שלך'?! הפסוק אומר "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך", לכאורה צריך להבין למה צריך להגיד 'לכן' ואחר כך עוד פעם 'לך'?

נתאר לעצמנו: אדם אחד הפקיר את שדה האתרוגים שלו, אנשים הגיעו עמדו בתור לקחת אתרוגים. לפתע הגיע אחד, עקף את התור וביקש לקחת אתרוג. גערו בו, אך הוא השיב: 'אני בעל הפרדס'...

אבל כאן התורה אומרת ומדגישה, לא! אתה כמו כולם, אתה בתור של "לך לעבדך ולאמתך", שווה בין שווים! לא זו בלבד, השקעת את כולי בשדה, ואני לא רק כמו כולם - אלא צריך לעזור להם להרגיש זאת!

אין לך דבר שמחזק ומשריש אמונה, כמו מצוות השמיטה כהלכתה, ומכאן מקור השפע והברכה למי שמאמין בחי עולמים.

אנחנו לא יודעים למה הקדוש ברוך הוא אומר 'וצוית את ברכת' על שמיטה דווקא. גם על שבת כתוב מקור הברכה, וגם בשמיטה כתוב 'וצוית את ברכת'. אבל אנחנו יכולים להתבונן ולהבין, ששבת זה יום אחד בשבוע, ושמיטה זה שנה שלימה. שנה שלימה יהודי עומד וסומך רק על הקדוש ברוך הוא!

צריך לדעת שכאשר אדם מראה לקדוש ברוך הוא שהוא סומך ונשען עליו, זה עצמו פותח שפע של ברכה. על הפסוק שיצחק אמר: "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ד'" ומיד אחר כך נאמר: "ויתן לך האלוקים", אומר ה'ספורנו' שיצחק אבינו אומר ליעקב: הקדוש ברוך הוא נותן לחם לכל בשר, אבל למה הוא צריך לתת לך גם ריחות נעימים, גם ליצור אורה נעימה וטובה?

אני רוצה לספר לכם: הייתי עכשיו בשוויץ, יצאנו החוצה בצוותא עם בני הישיבה שם, וראינו דבר פלא. יש שם פרחים מיוחדים שכל הלילה כאשר העולם חשוך ורדום, הפרחים סוגרים את עלי כותרתם. בבוקר בהנף החמה, כאשר השמש יוצאת, העלים נפתחים במראה נפלא וקסום.

עמדתי על מקומי מתבונן, כמה ימים חשבתי על זה. אמרתי לבחורים: אתם יודעים למה בבוקר הם נפתחים? הם מאירים לנו פנים, כדי שאנו בני האדם נתבונן עליהם! הקדוש ברוך הוא מדבר אלינו באמצעות הפרחים, כביכול אומר לנו: 'אני מקשט לכם את עולמכם בפרחים נעימים!', הם עושים זאת עבורנו, עבור האנשים המתבוננים, לכן בלילה כאשר כולם ישנים הם גם נסגרים. אך בבוקר הם מרשימים אותנו ביפיים הססגוני.

כל זה רק עבורנו! לבעלי חיים החולפים כאן ולעוף השמים אין בכך שום הבדל, להם די והותר באומצת בשר לאכול. מי נהנה מהפרחים? רק בני האדם. חז"ל אומרים 'קול מראה וריח אין בהם שום מעילה', אלו רשמים שנעשו רק עבור הנשמה של האדם, שידעת להתפעל מהמראה המשובב הזה, 'אילנות טובות ליהנות בהם בני אדם'...

זה מה שה'ספורנו' מסביר. אנו מקבלים מזון מהקדוש ברוך הוא, אבל מהיכי תיתי שזה יהא גם בנועם וביופי נפלא וקסום? "כריח שדה אשר ברכו ד'" - אם אתה תבין שהקדוש ברוך הוא עוטר אותך

"מה אתה חושב לך, כשהמשיח יגיע כל אחד יצא לקבל את פניו?! הלא על משיח צדקנו כתוב: 'והריחו בירת השם', דהיינו שהוא יוכל להריח את דרגתו של כל אחד מעם ישראל, ואם כן כולנו נסתתר בתוך הבתים ונפחד לתת לו את ידינו לשלום, מחשש שהריח שלנו לא יהיה טוב..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הכמיהה לראות בבניין בית המקדש

"בְּרִית כְּהֻנָּת עוֹלָם" (במדבר כ"ה, י"ג)

תשובתו של הגר"ח גרמה להלם נוסף אצל הנציב ופמלייתו, והם עזבו את הדירה כהלומי-רעם, נרעשים ונרגשים מגדלותו של בעל הבית.

אנו אומרים בברכת המזון "ועל הבית הגדול והקדוש" - פירש ה'חתם סופר': "גדול" - על כי אין אנחנו יודעים ומכירים בערכו של בית המקדש, "וקדוש" - היינו שגם לאחר השגתנו, עלינו לדעת שאין לנו כלל תפיסה בו.

מסופר, שאחד מתלמידיו של החתם סופר נכנס פעם לחדרו, ומצאו מעיין בספר. התבונן התלמיד וראה שמדובר בספר 'מגלה עמוקות', והפטיר: "אכן, ספר טוב הוא..." נענה החתם סופר ואמר: "שמעני תלמידי ואספרה לך דבר מה:

"יהודי כפרי ביקר פעם בפטרבורג הבירה, וראה גן יפה. כיון שלא ידע למי שייך הגן, ובעצם לא התמצא כלל באופייה של הבירה, ולא ידע שאין רשות להיכנס למקום, חדר אל תוככי הגן ופסע בין שביליו. הוא התפעל עד מאד מהפרחים והצמחים שהיו שם, ולפתע מופיע איש מולו. היה זה הצאר הרוסי, שגן זה היה בחצר ביתו הפרטי.

"כבש הצאר את כעסו, ושאלו: 'מי אתה?'

"אני פלוני מכפר פלוני", השיב היהודי.

"ומה מעשיך כאן?" - חקר הצאר.

תקוותם ושאיפתם של גדולי ישראל שבכל הדורות, לראות בבניין בית המקדש, היא מן המפורסמות שאין צריכות לראיה. עד כדי כך, שגם אנשים הרחוקים מקיום תורה ומצוות, הושפעו מכך והכירו בגדלותם האמיתית של ענקי-הרוח הללו.

בתולדותיו של מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל, מסופר על הפגישה שהיתה לו עם הנציב העליון, שבא לכהן בארץ מטעם הממשל האנגלי. פגישה זו היה אירוע מכונן, בהתייחסותם של ראשי הממשל בלונדון אל הישוב היהודי בארץ ישראל, והשפעה ניכרת היתה לפגישה זו על אירועים רבים אחרים.

הנציב היה מזרע ישראל, ולכן ביקש להכיר מקרוב את הגאון המפורסם, שהיה הדמות הדומיננטית בקרב אנשי ירושלים בתקופה ההיא.

מרן הגר"ח זצ"ל התגורר בדירת מרתף קטנה, בשכונת 'בתי מחסה' בירושלים העתיקה. למותר לציין שהדירה לא היתה משופעת ברהיטים נאים ובכורסאות נוחות. כמו בתיים של רבים מגדולי ישראל, גם ביתו של הגר"ח היה פשוט שבפשוטים.

לקראת הסיכום הסופי על מועד הפגישה, הציעו אנשי ביתו של הגר"ח, שאולי כדאי שיארח את הנציב בדירה אחרת, ולא בדירתו הקטנה בה הוא מתגורר. רבי יוסף חיים לא הסכים בשום אופן, אבל אמר לבני הבית, שאם הם רוצים להחליף לכבוד האירוע את המפה שעל השולחן, הם יכולים לעשות זאת...

ואכן, הנציב הבריטי היה המום בבואו לדירת המרתף, ולא האמין שאדם בסדר-גודל כמו הגר"ח מתגורר בדירה עלובה שכזו. הוא אף פלט מפיו משפט, שלא ברור כיצד אדם מזרע ישראל מוציאו מן הפה, ואמר שהוא מתפלל מדוע לא מצא בעל הבית מקום יותר עמוק באדמה להתגורר בו...

מרן זצ"ל לא הגיב לדברים, אלא ביקש מאורחו לגשת לחלון הבית. כשהסיט את הוילון נשקף משם הר הבית, ועליו בית התיפלה המוסלמי היושב, רח"ל, במקום בו היה בנוי בית קדשנו ותפארתנו. בעיניו של הגר"ח נקוו דמעות, והוא פנה אל הנציב העליון ואמר:

"אתה רואה, הנה שם היה ביתו של בוראנו, אלוקי ישראל, ועכשיו הכל חרב, והבית הגדול והקדוש ההוא נהפך לחורבה. במצב כזה, הבית שלי לא צריך להיות יותר טוב מחורבה!" - - -

דיברו ביניהם שני גדולי ישראל הללו, הגאון רבי משה פיינשטיין והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, מי ישב מלפנים ומי ישב מאחור ברכב. אמרו אתם: אם רבי משה יוצא קודם, האם הגיוני שהוא ישב מאחור? כל אדם רגיל שנשאל בזה משיב, שיותר הגיוני שישב רבי משה מלפנים. אך הם החליטו ההיפך. והרי ההיגיון הפשוט הוא לא כך, מדוע הסיקו מסקנה שכזו?

וגם על הבקשה המיוחדת לכוס חלב, ובעל קורא צרוד שלא ויתר... 3 סיפורים מרתקים על 'אהבת חנם' ומידות אצילות המרבים שלום בעולם

מיוחדים על 'אהבת חנם' ומידות אצילות, המרבים שלום בעולם, ושיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן. בספרו 'שירת הלל' מביא רבי הדר יהודה מרגולין שליט"א, (מצוטט בספר 'אדרבא') שלושה סיפורים על התחשבות יוצאת דופן בזולת, התחשבות הנובעת ממחשבה מעמיקה על הזולת, ומרצון אמיתי להיטיב עמו:

ורבי יעקב הנחתה אותם, שצריך לארגן את הישיבה באופן שתמיד יישאר מישוהו לצידו של הנהג, וכך הדרך הראויה לנהוג בה. מעתה: אם ישב רבי משה במושב הקדמי, הרי הוא יצא מהמכונית כשיגיעו לביתו, והוא רבי יעקב נשאר מאחור בדרך שעד ביתו הוא, והנהג מלפנים לבדו, ורבי יעקב במושב האחורי - אין זה מתאים כלל. וכי כך מנהג שבו נוהגים כלפי הנהג? ואולי הוא ירצה גם לשוחח בדרך עם רבי יעקב, וזכות זו תהא נבצרת ממנו מחמת סידורי הישיבה? לא כך מתנהגים!

לכן החליטו שישב רבי יעקב מלפנים. כאשר הגיעו לביתו של רבי משה, יצא רבי יעקב מהרכב כדי לאפשר לרבי משה לצאת ואז חזר רבי יעקב למושב הקדמי, וכך שמרו על היחס הנכון כלפי הנהג, בהבנה לעמקי רגשותיו, כראוי וכיאות לגדולים בתורה שכמותם.

מאת: הרב יהושע לייבזון

בפרשה זו התורה מביאה לנו את כל קרבנות הציבור, שהיו מקריבים בזמן שבית המקדש היה קיים. לומדי הדף היומי שסיימו זה עתה את כל סדר עבודת יום הכיפורים של הכהן הגדול, מלאים בערגה וכיסופין לבניין בית המקדש במהרה בימינו. וכשחז"ל אומרים לנו שבית שני נחרב על עוון שנאת חנם, זה הזמן לקרוא כמה סיפורים

שתמיד יישאר מישוהו ליד הנהג...

שני גדולי התורה, הגאון רבי משה פיינשטיין והגאון רבי יעקב קמינצקי - זכר צדיקים לברכה, היו באותו מאורע. את דרכם הביתה אמורים היו לעשות בצוותא, שכן היה יהודי אחד בעל רכב, שנועד לקחת את שניהם, כל אחד לביתו - קודם את רבי משה פיינשטיין, ואחר כך את רבי יעקב קמינצקי.

רכבו היה מסוג כזה, שאי אפשר היה להיכנס למושבים האחוריים שבו אלא דרך הדלת הקדמית, וממילא, גם אי אפשר היה לצאת, אלא אם כן היושב לפנים יוצא ראשון ומקפל את מושבו, כדי לאפשר יציאה ליושב מאחור.

דיברו ביניהם שני גדולי ישראל הללו, מי ישב מלפנים ומי ישב מאחור.

אימרו אתם: אם רבי משה יוצא קודם, האם הגיוני שהוא יכנס לאחור, או ישב במושב הקדמי? כל אדם רגיל שנשאל בזה משיב, שיותר הגיוני שישב רבי משה מלפנים.

אך הם החליטו, שרבי משה ישב מאחור ורבי יעקב מלפנים.

והרי ההגיון הפשוט הוא להפך, מדוע הסיקו מסקנה שכזו?

וכך היה הנימוק: אין זה דרך ארץ כלפי נהג, שיהיה הוא לבד מלפנים, עם כסא ריק לצידו, ומביא לביתו את רבי יעקב היושב במושב האחורי. כך הוא אולי דרכם של נשיאים ופוליטיקאים שיש להם נהג צמוד, אבל זהו עלבון כלפי יהודי, המציע את שרותיו כנהג כדי להביא לביתם את גדולי התורה. ולכן, רגישותם לזולת של רבי משה

הבעל-קורא הצרוד

מעשה שהיה כך היה, ושמעתיו מפי קרוב משפחה של בעל המעשה:

שני יהודים היו קוראים בתורה בשבת בבית הכנסת, כל אחד לפי תורו. שבת

אחת ראובן, שבת שניה שמעון, שבת שלישית שוב ראובן וחוזר חלילה.

אירע פעם ובשבת שראובן אמור היה לקרוא, נעשה צרוד מאד. היה זה עבורו מאמץ גדול להגביה את קולו, כדי שישמעו כל באי בית הכנסת את הקריאה, וגם המאמץ הגדול היה מניב קול שקט ונמוך מהרגיל. ניגש ראובן לפני תפילת שחרית, וביקש משמעון שימלא את מקומו, מחמת בעיית הצרידות הסכים שמעון בחפץ לב.

והנה מגיע זמן קריאת התורה, וראובן הצרוד - ניגש לספר התורה ומתחיל בקריאה!

הוא קרא עליה אחת, וניכר היה שהדבר עולה לו במאמץ גדול ועילאי. בגמר העליה סימן ראובן בידו לשמעון שיבוא הוא וישלים את הקריאה, כי אין ביכולתם של מיתרי הקול שלו להמשיך ולהשמיע לציבור.

בגמר התפילה ניגש שמעון לראובן, וארשת של פליאה על פניו: "הרי ביקשת ממני לפני התפילה לקרוא, והסכמתי. ידעתי מראש שאתה צרוד, וברור היה שלא תוכל להשלים את הפרשה. מדוע, אם כן, ניגשת אתה וקראת במאמץ כה רב את העליה הראשונה?"

[אמרו אתם: מדוע?...]

השיב ראובן ואמר: "לא כולם ידועים על הסדר התורנות שביננו, מתי השבוע שלי ומתי השבוע שלך. אם אתה היית ניגש, היו סבורים רבים שזה משום שבשבוע זה אתה אכן אמור לקרוא. והרי סביר להניח שתהיינה טעויות בקריאה שלך, שהרי באמת אין זה שבוע שלך ולא התכוננת לפני כן. חששתי, אפוא, שמא יהיו כאלה שתהיה להם תרעומת כלפיך, אולי יחשבו שאתה קורא בלי הכנה, ושאין ראוי לזלזל כך בציבור המתפללים, ולכן עליתי לתורה וקראתי אני את העליה הראשונה, וכך ידעו כולם שאתה ניגש לקרוא ללא הכנה, וקיבלו בהבנה גמורה את הטעויות העלולות להיות בקריאה שלך..."

מה מונח מאחורי הבקשה לכוס חלב...

המעשה הבא הוא קטן, אך משמעותי מאד. זוג צעיר, זמן קצר לאחר חתונתם,

נכנסו לגור כדיירים חדשים בדירה ששכרו.

באחד הימים הראשונים דפקה בדלת השכנה שממול, ובקשה צנועה בפיה: "בדיוק נגמר לי החלב, אולי יש לכם חלב בבית ותוכלו לתת לי כוס חלב שאני זקוקה לה ועבור הילד הקטן..." הזוג מילאו את רצונה בחפץ לב, ונתנו לה את אשר ביקשה.

חז"ל אומרים שאשה מבינה באורחים יותר מן האיש, וכך היה אמנם גם במקרה זה, האשה היא זו שתפסה את משמעותה האמיתית של בקשת השכנה.

וכי לא היו לה מקורות אחרים להשיג כוס חלב? הרי היא שכנה ותיקה, ומכירה את כל המשפחות שבבנין ונמצאת בידידות איתן, ובוודאי יכולה היתה לבקש מהן כוס חלב! ומדוע ניגשה לבקש דווקא מחתן וכלה הנמצאים בדירה רק ימים ספורים?

אלא שכאשר מגיעה משפחה חדשה לבנין, ובפרט זוג צעיר, טבעי הדבר שיצטרכו דברים רבים כדי להכין את הדירה למגורים, לפעמים צריך פטיש או מברג, ולעיתים זקוקים להדרכה: היכן המכולת או היכן תחנת האוטובוס וכו'.

שכן טוב ייגש לדיירים החדשים, יתן להם "שלום עליכם" כראוי, ויבהיר להם שביתו כביתם וכל אשר הם צריכים - יכולים בשמחה לבקש ממנו, והוא יעזור כמיטב יכולתו. ודאי שזה עוזר מאד, אבל עדין חסר משהו.

דייר חדש [ובפרט אם הוא גם חתן טרי], לפעמים נמנע מלבקש, מחמת הבושה. אולי הוא צריך מברג, או אשתו זקוקה לשתי ביצים

אני רוצה לשתף אתכם בסיפור: בשנותיה הראשונות של ישיבת מיר, הגיע באחד הימים נשיא המדינה לבקר בהיכל הישיבה. ביקור זה היה אמור להועיל לישיבה מבחינה כלכלית, לכן ניאות ראש הישיבה, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, לקבלו. סערה גדולה פרצה בעקבות הביקור. אחדים- בעיקר אלו שנמנו על בני הישוב הישן, התקוממו נוראות

על קנאות אמיתית ועוד - מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כי הוא מסוגל ויכול לעשות מעשה או פעולה של פגיעה וזלזול לכבוד השם יתברך, ולפעול עם אש הרתיחות והכעס הבוערת בו, לא בדיבור ולא במעשה. כי פעולות אלו אמורות להיעשות בנקיות, כולן להשם. שתהיה נובעת אך מאהבת השם ויראתו, בלי תערובת של חשבונות אחרים. פעולה טהורה וזכה שנובעת מתוך אהבה עזה להשם יתברך. זוהי מדרגה נדירה מאד שזוכים לה אך יחידים, ולא כל הרוצה להתהדר באיצטלא זו ראוי לה, לכן יש לעשותן רק לאחר קבלת הוראה ברורה מגדולי התורה."

"עם זאת", הוסיף המשגיח, "הכאב על חטא ועוון צריך להיות אצל כל יהודי ויהודי במחשבה. אדם צריך לעבוד על עצמו להגיע למדרגה גבוהה, שיבער בו רצון אמיתי שיתרבה כבוד שמים בעולם, ושיכאב לו כאב פנימי על חילול כבוד שמים. אבל לפעול על פיו למעשה צריך זהירות יתירה."

עד כמה נזהרו גדולי ישראל בנקיות מעשיהם נלמד מהעובדות הבאות:

מספרים על הסבא מסלבודקה, מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, כי כאשר התגורר עדיין בעיירת סלבודקה שבליטא, היה נוהג עם תלמידיו בתקיפות רבה, וחינכם בצורה קפדנית, נוקבת מאוד ובלתי מתפשרת. כאשר היה רואה פגם במעשיו של תלמיד, הכניסו לחדר, הוכיחו על פניו כהוגן והעמידו על מקומו.

התורה הקדושה פותחת את הפרשה בשבחו של פנחס ומעלה על נס את מעשה קנאותו.

קנאות כנגד הרשעים היא מידה גבוהה ומאד נעלית, ואינה מסורה ללב כל אדם. לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול. רק ברי לבב אשר יודעים בבירור מוחלט, כי אין להם שמץ של פניות פסולות ומידות מושחתות, רשאים לקנא קנאת השם. אך מי שלא הגיע לדרגה זו, יזהר לבל יקרב לאחוז במידת הקנאות.

"קנאות מוכרחת להיות במאת האחוזים לשם שמים" הגאון רבי שלמה קאהן שליט"א, גאב"ד 'קהל עדת ישראל' מלבורן באוסטרליה, מספר כי בחג החנוכה באחד השנים, שמע את מורו ורבו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', נושא דברים ב'ישיבתו' לובלין, וכה אמר:

"בכל מצוה ופעולה שאדם עושה ופועל, אם רוצה לזכות בסייעתא דשמיא, הוא מוכרח שתהיה כוונתו לשם שמים, לכל הפחות שישם אחוזים מתוכה. אולם בקנאות לא מספיק שישם אחוזים, וגם לא שבעים או שמונים, האדם מוכרח שתהיה פעולתו במאת האחוזים לשם שמים."

שמעתי מאחד מתלמידי הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', הגדרה מאד נכונה בשמו: אך לפני כן הקדים אותו תלמיד ואמר: "אני יודע אם היה משהו בדור האחרון שהיה כה דבוק בשכינה כמו המשגיח, ואם היה משהו בדור האחרון שהיה כה איכפת לו על חילול השם יותר מהמשגיח. כך שעל פי האמת הוא היה הקנאי האמיתי לכבוד שמים הגדול ביותר שחי בדורנו, כי לא היה דבר שחשוב לו יותר מכבוד שמים."

"למרות כן", המשיך התלמיד ואמר, "הוא התנגד נחרצות לעשות פעולות חריגות, שיש בהן איזו פגיעה בבני אדם וביוזיים, גם אם לפי המבט החיצוני נעשו לשם שמים. בכל הזדמנות שדיבר על כך יצא מגדרו, וצעק נגד זה בכאב מנהמת ליבו. הוא אמר, כי אנשים מטבעם אוהבים לעשות רעש והמולה, ובמקום להכיר את התאוה הזאת שקיימת בהם, הם רואים בעיני עצמם פעולות אלו כפעולות לשם שמים, ועושים עוולות ועוונות חמורים. זו אינה יראת שמים אמיתית ופנימית, זו היא פעולה חיצונית שנובעת מאכזריות ורוע". לכן היה אומר המשגיח: שלא יהין שום בן תורה, להאמין בעצמו,

אולם אירע פעם, שחרג הסבא ממנהגו. היה זה כאשר אחד התלמידים עשה עוולה גדולה, והיה בכך פגיעה בכבודו של הסבא. הסבא פשוט הבלג, התעלם לגמרי מהמקרה ולא הגיב מאומה. הסבא הסביר מדוע מתעלם: "הרי אותו תלמיד פגע גם בי, וחוששני כי התוכחה שלי לא תהיה נקיה לגמרי, יהיה בה תערובת של נגיעה על הפגיעה בכבודי, ולא לטובתו של התלמיד גרידא".

אציין בדרך אגב, כי שמעתי **מאבי מורי** צוק"ל, כי מורו ורבו הגאון הצדיק רבי **חיים זאב פינקל** זצ"ל, ראש ישיבת 'היכל התלמוד' בתל-אביב ונכדו של הסבא, אמר לו פעם, כי רק בליטא נהג הסבא עם תלמידיו בתקיפות וקפדנות, אולם כאן בארץ ישראל שינה לגמרי את גישתו החינוכית, והחל לנהוג עם תלמידיו ברוך ובנועם, כאב רחימא.

בהזדמנות מסויימת הטעים הסבא את פשר השינוי: "הרי צריך להתאים את אופי החינוך לנסיבות הזמן. כשבאתי לארץ ישראל נוכחתי כי כאן לא אצליח להשפיע לטובה על התלמידים בדרך זו, לכן שיניתי את דרכי".

אספר עוד מעשה מאלף נוסף, התואם לרוח הדברים: באחת השבתות, בעיצומה של התפילה הלוחטת בבית מדרשו של האדמו"ר הצדיק הנודע מאנטוורפן, רבי **יענקלה מפאשווערסק** זצ"ל, הבחין הרבי בקבוצת יושבי קרנות בשולי בית המדרש שמפזזים דברי חולין וליצנות בקול רם. מיד שלח הרבי את משמשו להשתיקם ולהזהירם על חומר העוון.

אולם האזהרה הועילה לזמן קצר, וכעבור דקות אחדות שוב נשמעה שיחה ערה מירכתי בית המדרש. הרבי עמד במקומו והביט בהם מבט נוקב, כשעל פניו ניכרים סימני כאב על חילול קדושת בית הכנסת, בית המקדש מעט.

הגבאי רימז לרבי כי הוא מוכן לגשת אליהם שוב, ולהזהירם בצורה תקיפה יותר. אך הרבי הניף את ידו כאות ביטול, והורה לו שלא לגשת אליהם שנית.

לאחר התפילה הסביר הרבי לגבאי: "הנה בפעם הראשונה כשביקשתי לך למחות בהם, זה נבע מתוך רצון אחד ויחיד, שלא יחללו כבוד שמים וכבוד בית הכנסת. אולם בפעם השניה אילו הייתי מורה לך למחות בהם שוב, יתכן שהיה מעורב בזה גם רצון נוסף, תרעומת סמויה שיש לי עליהם על שפגעו בכבודי והעזו להמרות את פי! ואם אין המחאה נאמרת במאת האחוזים, עם כוונה נקיה וזכה לשם שמים, מוטב שלא תיאמר!".

רבי אליעזר יהודה משבח את הקנאי שנטש את הישיבה אחד מגדולי ירושלים ונקיי הדעת שבה, היה הגאון הצדיק רבי **לייב טורדס'ס** זצ"ל, ונמנה על אנשי אמונו ותלמידיו הקרובים של מרן הגאון רבי **יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל, רבה של ירושלים, וכל ימיו עמד במסירות רבה לימינו בכל ענייני מלחמות הדת שניהל בעיר הקודש והמקדש.

כאשר נסתלק רבי יוסף חיים לבית עולמו, פרש רבי לייב מכל ענייני המלחמות ועסקי הציבור. ישב לו בקרן זוית והמשיך לעבוד את בוראו ביראה וסילודין.

לידידיו ומכיריו שתמחו מדוע נטש אותם, השיב רבי לייב נכוחה: "מלחמה נגד הפרצות היא בהחלט ענין גדול וחשוב, אבל רק כאשר היא נעשית על פי דעת תורה. אולם כשאינה על פי הוראת חכמים, זה מסוכן ממש כמו מחט שנתחבה בבשר החי. במקרה כזה כל עוד יש למחט ראש, הוא שומר עליה שלא תתחב פנימה ותיכנס עמוק מדי, וגם כאשר נתחבה יש תקווה להוציאה משם. אולם כאשר ניטל ראש המחט, שוב אין כל ערובה שהמחט לא תתחב עמוק מידי, מבלי יכולת להוציאה משם..."

בספר 'סיפורים ירושלמיים' מובא, כי כעין זה השיב הגאון הצדיק רבי **יודל מירער** זצ"ל, מבני חבורתו של מרן הגאון הקדוש רבי **יהושע לייב דיסקין** זצ"ל, לאלו ששאלוהו מדוע לאחר הסתלקות רבו חדל מלהשתתף בהפגנות ומחאות נגד פורצי גדר. הן בצעירותו כאשר התגורר עדיין בעיר בריסק, הוא ביצע בלהט כל משימה של גדירת גדרים והעמדת הדת על תילה, שהוטלה עליו על ידי רבו הגדול.

השיב לו רבי יודל: "כל עוד רבינו המהר"ל דיסקין זצ"ל היה חי, עומד על גבינו ומכוון את דרכנו, היה זה בחינה שהראש קיים, אז גם רגלינו היו קיימות. אולם עתה כשהוסר הראש גם הרגליים אינן קיימות עוד". אחר כך הוסיף ואמר: "בלי הראש חוששני שזה לא לשם שמים".

אני רוצה לשתף אתכם בסיפור נפלא שנוגע לענייננו: בשנותיה הראשונות של ישיבת מיר בארץ הקודש, הגיע באחד הימים נשיא המדינה לבקר בהיכל הישיבה. ביקור זה היה אמור להועיל לישיבה מבחינה כלכלית, ולשמש כמנוף להתפתחותה ושגשוגה. לכן ניאות ראש הישיבה, מרן הגאון רבי **אליעזר יהודה פינקל** זצ"ל, לקבלו בגינוני כבוד כפי שמתאים ומקובל להעניק לאישי ציבור ועסקנים.

סערה גדולה פרצה בעקבות הביקור. אחדים מבני הישיבה - בעיקר אלו שנמנו על בני הישוב הישן, אשר חרטו על דגלם את שיטת ההתבדלות המוחלטת - התקוממו נוראות, ובעקבות כך היו כמה אברכים ובחורים שעזבו את הישיבה בהפגנות. אחד מהם היה הרב הצדיק רבי **מנחם הכהן פישר** זצ"ל.

סיפר לי אחד מבניו של רבי מנחם, כי כשהיה עדיין ילד צעיר, כמה חודשים לאחר שנטש אביו את הישיבה, הוא הסתובב בבנין ישיבת מיר, ורבי אליעזר יהודה פגש בו ושאלו: "לך קוראים פישר? אתה בנו של רבי מנחם?", הילד השיב בחיוב לשתי השאלות, ורבי אליעזר יהודה הגיב ואמר: "אביך הוא ירא שמים גדול!".

הילד השתומם מהדיבורים החיוביים שדיבר על אביו, ושאל את רבי אליעזר יהודה: "כיצד ראש הישיבה אומר כן? הרי אבי עזב את הישיבה לא מכבר, עם נימה של ביקורת כביכול על הנהגת הישיבה?" רבי אליעזר יהודה השיב בפליאה: "מה השייכות. מסתמא אתה יודע כי אצלי מסתובבים הרבה בני תורה ותלמידי-חכמים, ולא כולם רואים איתי עין בעין כל דבר וענין. למרות כן אני מכבד ומוקיר את כולם, את כל הסוגים והמינים. כל מי שעמל ויגע בתורה ומחדש חידושים ובא להשמיע אותם באוזני, אני משתדל לתמוך בו

כלכלית".

"כך גם מה שעשה אביך שנטש את הישיבה", הפטיר רבי אליעזר יהודה, "הוא עשה זאת רק משום שהיה סבור כי כך הוא רצון השם. אמנם אני מבין אחרת ממנו, אבל אין לי ספק כי הוא עשה זאת מתוך יראת שמים, ולכן אני מעריך אותו".

עוד ציין לי בנו של רבי מנחם, כי על אף שאביו עזב את הישיבה עם ביקורת מסויימת על התנהלותה, המשיך רבי אליעזר יהודה לשלוח לו משכורת מידי חודש בחודשו, באמצעות גיסו הגאון הצדיק רבי **דב סוקולובסקי** זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ויראה', כדי שלא תמוט רגלו ויוכל להמשיך לשקוד על תלמודו הלאה מאין מפריע. כי ידע שנהג כפי שנהג מטהרת נפש ויראת שמים, ולכן הוא ראוי לכל הערכה!

בנו של רבי מנחם סיפר לי עוד, כי למרות שאביו היה סוער במזג רוחו, וחרד מכל סטיה מהקו שקיבל מרבותיו, חרד עוד יותר לכבודם של גדולי ישראל האחרים, ונזהר מכל סרך של זלזול בהם.

אני עצמי הייתי נוכח פעם, כאשר נכנס רבי מנחם בליל שבת קודש להתפלל בבית כנסת מסויים בירושלים, שם קבע את מקום תפילתו, ובו התפללו עוד רבים מחבריו בהשקפה. לפתע הוא ראה מאן דהו מרהיב עוז לחלק כתבי פלסתר, מלאי זלזול וליצנות כנגד אחד מגדולי הדור. הוא שאג עליו כארי, שאגותיו האיזמות הרעידו את כל הנוכחים: "עוד פעם אחת שזה יקרה, אני אדאג לסגור את בית הכנסת על מנעול ובריח!" - אמר בנחרצות.

חבריו היו בטוחים כי הוא שותף מוחלט איתם לדרך, אך נוכחו לראות כי הוא איתם בדעה אחת רק כאשר אין הפעולות גובלות בזלזול כנגד גדולי הדור.

זכות וטהרת לבבו של הרבי מסאטמאר

מורי ורבי הגאון הצדיק רבי **חיים ברים** זצ"ל סיפר, כי בצעירותו סמוך לנישואיו, כאשר גר בשכונת 'בית ישראל' הירושלמית, התאכסן שם בשכונה במשך תקופה ממושכת הרבי הגאון הקדוש **בעל ה'דברי יואל' מסאטמאר** זצ"ל. כידוע צדיק מופלא זה נשא בעוז ובגבורה את רוח המלחמה כנגד הציונות ומוסדותיה, וניהל מאבק איתן לא להיות שותף בה וליהנות מתקציביה.

רבי חיים היה עולה מידי פעם לבית מדרשו, לחזות בשגב עבודתו בקודש, ופעם כאשר בא ביום הפורים, היה הרבי מסאטמאר שתוי ומבושם כהוגן, וכשנכנס יין 'צא סוד, פנימיותו התגלתה. למרות שכל השנה לבש רוח קנאות ודיבר בחריפות, כנגד כל מי שלדעתו סטה מדרך רבותיו, בסתר ליבו ראה רק טוב על עם ישראל, והרבה להמליץ טוב על כולם. לא קטרג על שום עדה וחוג, אלא אדרבה בירך את כל הבאים בצל קורתו בחום, בטוב לב וסבר פנים יפות.

"ראו בבירור", הפטיר רבי חיים בהתפעלות, "כי המלחמות שניהל לא נבעו אצלו חלילה ממידות רעות, רגזנות או כעס וכדומה, אלא מטוהר נפש נשגבה".

אצל הרבי מסאטמאר היתה תופעה מאוד מעניינת; אותם חילוקי דעות על שיטה ודרך, שהיו קיימים בינו לבין גדולי ישראל האחרים, מעולם לא העיבו כל עיקר על עצם ההערכה וההוקרה שרחשו לו אותם גדולי ישראל אשר עמדו על טיבו, ורבים מהם העלו על נס את היותו איש צדיק אמיתי, ואישיות סגולית ומקיפה. עמוד אש בתפילותיו הלוהטות ועמוד צדקה וחסד.

הגאון רבי **משה שטרנבוך** שליט"א, ראב"ד ה'עדה החרדית' בירושלים, ציין כי שמע פעם מפה קודשו של הרבי מסאטמאר, כי למרות שהנהיג את דעותיו ושיטתו באמיצות וזקיפות קומה, ולחם בעקביות ובעוז ללא חת ומורא, כדי להעמיד בבהירות את שיטתו ודרכו, הקפיד מאוד שלא לבזות ולחרף את האחרים, ומעולם לא דיבר ברבים כנגד שום גאון וצדיק שאחז אחרת ממנו.

כך היה גם כאשר ביקר בארצות הברית, הגאון החסיד רבי **יעקב העניך סנקביץ'** זצ"ל, ראש ישיבת 'שפת אמת' גור, לצורך מגבית שקיים לטובת ישיבתו. הוא נכנס אל הרבי מסאטמאר רק על מנת להתברך, וכלל לא העלה על דעתו לבקש מהרבי לתמוך כספית במגבית. אך טרם עזב את החדר הוציא הרבי מכיסו תרומה הגונה, מסר לראש הישיבה, ואמר: "זה עבור ישיבת גור".

לגבאי שתמה על כך, השיב הרבי: "וכי מה לומדים שם ב'שפת אמת' מתמטיקה? פוליטיקה? לומדים שם תורה וגמרא, ומדוע לא לתמוך בהם?!"

אני נזכר שכאשר הגיע הרבי מסאטמאר לביקור בארץ הקודש, כמדומה בשנת תשכ"ה, נכנס **אבי מורי** זצוק"ל, לבקר באכסניה שלו בבני-ברק, והרבי קיבלו במאור פנים ובחום.

הרבי שאל את אבא: "מה מעשיו?", ואבא השיב: "מחנך". התעניין הרבי: "היכן?", ואבא נמנע מלהשיב. הרבי בפקחותו הרבה, הבין כי הסיבה שאבא לא משיב לו, כיון שהוא עובד במוסדות 'החינוך העצמאי', אשר כידוע הרבי לא היה מרוצה ממסגרת זו, בגלל שנטלה תקציבים מהמדינה, ומיד אמר: "מדוע אתם מתביישים במקום עבודתכם? הרי אני באופן אישי יכול לקחת אחריות להקים מוסדות על טהרת הקודש בירושלים ובבני-ברק, אבל המוסדות היכן שאתם עובדים - לוקחים אחריות על כל ערי הפיתוח - מדין ועד באר שבע... ודאי יש להם הרבה זכויות!".

הרבי הוציא מכיסו כסם כסף מכובד, והעביר לאבא כדי למסור להנהלה.

למדים אנו, כי למרות שהיה הרבי מסאטמאר בוער כאש לכבוד שמים בכל מאוודו, כאשר פנו אליו אנשים בבקשה שיסייע להם בענייני צדקה חסד, הניח את השקפתו בצד ופעל עם רגש יהודי חם שפעם בו, מבלי לבדוק בציציותיו של במבקש, לאיזה חוג הוא משתייך ובאיזו השקפה הוא דוגל.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

ישנם מזכירים שכל תפקידם הוא לפתוח את המעטפות השונות, לעבור על המכתבים, וב-95% מהם - לשלח אותם לפח האשפה הקרוב, בלי צורך בהתייחסות. אזרחים משועממים, ליצנים מצויים, אנשים מכל העולם שולחים מכתבים לנשיא ארה"ב, די פשוט להניח שאת רובם המוחלט הנשיא אינו קורא...

כיצד בכל זאת מכתב פשוט שינה את הלו"ז בבית הלבן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"תחת אשר קנא לאלקינו..." (במדבר כ"ה, י"ג)

לכל אחד מאיתנו ישנם דברים שהיה חפץ לשנות. אם בחיי האישיים, אם ביחס לבני משפחתו וחבריו, ואפילו ברמה הציבורית. למשל, רוב בני האדם יודעים על שינוי מסויים שהיו רוצים לעשות בחייהם האישיים, שינוי רוחני או גשמי, תוספת שעת לימוד או, להבדיל, הכנסה נוספת. הם יודעים שהשינוי הוא טוב עבורם ויועיל להם, ובכל זאת - הם אינם עושים אותו...

כך גם ביחס לחברה: לרוב בני האדם יש רצונות נפלאים, לשפר את היחס עם בני המשפחה, הילדים, החברים בקהילה או בעבודה, או אפילו עבודת המידות פשוטה - לחייך יותר, לומר יותר מילים טובות, להפיץ אושר. ואפילו ברמה הציבורית - אנשים רוצים להפיץ רעיון חשוב, מסר מהדהד, משהו שנראה להם שישפר את פני האנושות - החל מרעיון רוחני וכלה במוצר גשמי. ובכל זאת, למרות השאיפות והכוונות הטובות, הרצון ההומה והרעיון הנפלא - זה פשוט לא קורה...

וזה חבל, חבל מאוד. הבה ננסה לדמיין את פני העולם, אם כל אדם היה מוציא מן הכח אל הפועל את רצונותיו ומאוייו, החיוביים כמובן. אנשים היו לומדים יותר, מתפללים יותר, מחייכים יותר ומאשרים יותר... אם כל אחד מאיתנו היה מיישם רק עשרה אחוז משאיפותיו ורצונותיו - העולם היה עולם נקי וחייכן, אנשים היו איכותיים יותר, ערכיים יותר, נפלאים יותר. זה היה משפר לנו בבת אחת את איכות החיים, ומשנה אותם לבלי הכר!

אז למה זה באמת לא קורה? למה לא כל אחד מאיתנו מיישם את שאיפותיו? למה אנשים - צעירים כמבוגרים, ילדים כנערים, מגיל בחרות ועד גיל זקנה, לא מצליחים להגשים את רצונותיהם?! התשובה היא פשוטה: כי זה נראה להם פרוייקט, משימת ענק, רעיון כבד. הם חשים שהסיכוי להצליח קטן, ולכן מתייאשים לפני הצעד הראשון...

כלומר, המחשבה שאולי לא נצליח, שהסיכויים שלנו נמוכים, שאיננו מסוגלים להוביל את האתגר הזה להצלחה - עוצרת אותנו מלהתחיל, מלנסות, מלעשות פסיעה אחת בכיוון הנכון. נכון שלפעמים זה נכון, ולא כל אדם הוא בעל יכולת להפוך את העולם ממש, אבל הדבר שבדואות אינו נכון - הוא המחשבה שאיננו יכולים לעשות את הצעד הראשון...

הרי כל אדם שיש לו רצון, שאיפה, חזון או תוכנית - יכול להתחיל. צעד אחד, קטן, אבל דרמטי. להתחיל, לפעול, לעשות משהו. לא לחשוב שסיכויי ההצלחה נמוכים, לא לפחד אם זה ייכשל. פשוט לקפוץ למים, לנסות, לעשות צעד אחד!

אין זה משנה אם האתגר הוא להוסיף שעת לימוד יומית, וניתן להתחיל ב-10 דקות מדי יום, או בשעה פעם בשבוע. או שהאתגר הוא לכוון יותר בתפילה, ואפשר להתחיל בכמה קטעים. ואולי המשימה היא להתחיל לשמור את הפה והעיניים, ולהתחיל מיום אחד, משעתיים בכל יום. גם שאיפה לדעת את כל הש"ס, מתחילים לממש בבקאות במסכת או בפרק אחד...

אותו הדבר גם ציבורית או גשמית: אם אדם רוצה להפיץ ערך יהודי, הוא לא חייב להתחיל בשלטי ענק, אפשר להתחיל בפליירים קטנים. אם אדם רוצה לחזק יראת שמים, הוא לא חייב לצאת להרצאות באולמות ענק, אפשר להתחיל בשיחות אישיות מלב אל לב. ולחילופין, אם אדם רוצה להתעשר, הוא לא חייב לחפש השקעה שתניב לו מיליון שקל בחודש הראשון, אפשר להתחיל בלעבוד עוד שעתיים, או לעשות תוכנית חיסכון קטנה...

הצעד הראשון לא נראה משמעותי, אבל הוא הכי משמעותי, הכי דרמטי, הוא שקובע אם תגיע ליעד, או שלא תתחיל להתקרב אליו. בכל תחומי החיים, הצעד הראשון הוא המכריע, וכל מה שצריך הוא לעשות אותו, בלי להסתכל על הסיכויים, בלי לחשב את המסלול איך נגיע ליעד, בלי להתפלסף על האחוזים הנמוכים שאולי נצליח...

לא מצאה לעצמה מנוח. רבנו של עולם, הרי זה חילול שבת המוני!
כמה יהודים שרוצים לשמור שבת - ייכשלו, כמה עובדים שהיו
שמחים להיות בבית ולעשות קידוש עם המשפחה - יאלצו לעבוד
סביב נאום הנשיא! הרי זה קורע לב!

נטלה הגב' ברל עט ודף, ופשוט כתבה מכתב לנשיא:

'לכבוד מר הארי טרומן, הנשיא הנכבד, הבית הלבן, וושינגטון.

**ראשית, אציין את תודתי לך על הנהגתך הנפלאה את מדינתנו, שאני
נאמנת לה וחפצה בהצלחתה בכל מאוּד. שמחתי לשמוע כי אתה
מתעתד לשאת נאום שבועי, ובהחלט הייתי רוצה להקשיב לדבריך,
לחוש חלק מהאומה...**

**אולם, בהיות ואני - ועוד אלפים כמוני - יהודים שומרי שבת, מועד הנאום
לא מאפשר לנו זאת. איננו יכולים להפעיל אף מכשיר חשמלי בשבת
קודש, ולכן לא נוכל להאזין לנאומך השבועי החשוב כל כך. לפיכך,
מבקשת אני ממך שהנאום יתקיים במועד אחר, בתודה מראש! - כתבה,
חתמה, ושלחה את המכתב בדואר לבית הלבן, לא פחות ולא יותר...**

**תיבת הדואר בבית הלבן, מקבלת מדי יום אלפי מכתבים. ישנם
מזכירים שכל תפקידם הוא לפתוח את המעטפות השונות, לעבור
על המכתבים, וב-95% מהם - לשלח אותם לפח האשפה הקרוב,
בלי צורך בהתייחסות. אזרחים משועממים, ליצנים מצויים, אנשים
מכל העולם שולחים מכתבים לנשיא ארה"ב, די פשוט להניח שאת
רובם המוחלט הנשיא אינו קורא...**

**הסיכויים כי מכתבה של הגב' ברל יזכה לגורל אחר - היו אפסיים
ממש. אם היינו שואלים כל בר דעת, היה אומר שהמזכיר אפילו לא
יטרח לקרוא את המכתב במלואו, כבר בשורה השניה ישליכנו לפח
האשפה הצמוד אליו. נו, עוד אזרח שמתלונן על משהו שלא נוח לו,
יש אלפים כמוהו, כל יום ויום!**

**ובכל זאת, הגב' ברל שלחה את המכתב. צעד אחד קטן, משהו
שבכוחה לעשות. אין לה קשרים, היא לא ראתה מעולם את הבית
הלבן, היא אפילו לא מכירה מישהו שפגש פעם את הנשיא... יותר
מזה, הרי מועד הנאום נבחר בקפידה בידי צוות מומחים, היעלה על
הדעת כי אשה אחת תשנה את ההחלטה המקצועית? ובכל זאת,
הגב' ברל שלחה את המכתב, כי זה מה שהיא יכולה לעשות, זה
הצעד הקטן שלה - למען קדושת השבת, לבל תחולל בראש חוצות!
חלף שבוע ימים, ולמרבית ההלם וההפתעה, בתיבת הדואר שלה
נחתה מעטפה חתומה בחותמו של הבית הלבן. בתוכה, מכתב קצר
וענייני, המאשר כי הנשיא קרא את המכתב והוא מתייחס לפנייתה
בכובד ראש. לא עברו אלא שלושה שבועות, ובנאומה השבועי הצהיר
הנשיא כי מעתה ואילך הנאום ישודר ביום אחר, לא ביום ששי בערב!
לא יאומן כי יסופר! - אין לדעת מדוע מכתבה זכה להתייחסות,
למה מישהו קרא אותו, איך הגיע לנשיא, כיצד השפיע על החלטתו,
ולמה דחה הנשיא את המלצות המומחים לנאום בליל שבת דווקא
- ובחר להיענות לבקשתה. אבל העובדות ברורות: אשה אחת,
שנראתה פשוטה ושגרתית, במכתב פשוט וקצר, הצליחה לשנות את
מועד נאומה של נשיא ארצות הברית, וזיכתה המוני יהודים להימנע
מחילול שבת קבוע!**

בפרשת השבוע אנו למדים על פנחס בן אלעזר, שהמדרש מגלה כי
12 ניסים נעשו לו, שבלעדיהם לא היה מצליח לקנא לכבוד ה'. ואם
הבורא היה כביכול צריך לעשות לו 12 ניסים, ואם הוא יצא לדרך
נטול כל יכולת להצליח - לולא ה' עמו ומסייע לו ב-12 ניסים גלויים,
אז מה עשה פנחס? בגין מה מגיע לו שכר כה רב המובטח לו - הרי
עשה בקושי צעד אחד?!

**האלשיך הקדוש מגלה דברים מרטיטים: פנחס זכה בשכרו על הצעד
הראשון! הרי כל מה שיהודי עושה - ה' עושה עבורו. כל מה שאנו
זוכים בו - אנו מקבלים במתנה. כל מה שנדרש מאיתנו - הוא הצעד
הראשון, הקפיצה למים, ההתחלה. ואת זה פנחס עשה - ועל כך הוא
זכאי לשכר, על הצעד הראשון שבסוף הוביל למהפך!
כי הצלחה, בכל תחום, אצל כל אדם, מתחילה בצעד אחד, לפעמים
קטן, כמעט לא מורגש, אולם זה הצעד המכריע ביותר, הדרמטי,
המשפיע, שבכוחו לשנות את העולם. כל מה שצריך לעשות - הוא
את הצעד הראשון, בכל הכח, בכל העוצמה, בלי לחשוש, בלי לפחד.
לעשות את הצעד הראשון - וה' יסייע בידינו להגיע ליעד, להגשים
את שאיפותינו!**

שורות מחוללות תהפוכות...

הנשיא ה-33 של ארצות הברית, הארי טרומן, ייזכר בדפי ההיסטוריה
כנשיא בתקופה רבת תהפוכות, שחולל שינויים רבים במדיניות
הביטחון, החוץ והפנים, שינויים שהשפיעו על העולם כולו. הוא זה
שקיבל את ההחלטה להשתמש - פעם אחת ויחידה בהיסטוריה
האנושית - בפצצה גרעינית, אותה הטיל על יפן ובכך סיים את
מלחמת העולם השנייה.

אין ספק, כי מהלכיו וביצועיו של הנשיא, באותה תקופה הרת גורל,
עניינו מאוד את אזרחי ארה"ב באשר הם. כולם התעניינו לדעת מה
תוכניותיו ומה הנשיא חושב, אומר או מבצע, ולכן הוחלט כי הנשיא
ישא נאום שבועי לאומה, שישודר בכלי התקשורת, נאום בו יפרט
על חדשות השבוע החולף ויפרוש את משנתו לקראת השבוע
הקרוב.

מומחים ואנשי מקצוע נקראו אל הדגל, חישבו מהו היום הרצוי
ומה השעה הרצויה, והגיעו למסקנה כי הזמן השבועי הנכון ביותר
לנאומה של הנשיא - הוא יום ששי בערב, בשעה 8 בדיוק. זה כבר
זמן של סוף השבוע, אנשים נמצאים בבית רגועים, זה הזמן בו נאומה
יזכה לשיעור ההאזנה הגבוה ביותר - זה הזמן המתאים!

כמעט כל האזרחים קיבלו את הבשורה בשמחה, רק מיעוט קטן,
יהודים שומרי מצוות, שמעו את ההודעה בכאב עצור. לא, לא בגלל
שתימנע מהם הזכות לשמוע את הנשיא, הם מוכנים לוותר עליה
בחפץ לב למען שמירת השבת. אלא בגלל שיש יהודים כה רבים
שמתקשים לשמור שבת כהלכתה, ועתה - הנסיון שלהם יגדל,
ומי יודע אם יצליחו לעמוד בו. לא זו בלבד, הרי בכלי התקשורת
ובצוותות הנשיא עובדים לא מעט יהודים, ועתה לא תהיה להם
ברירה אלא לחלל את השבת!

כל יהודי נאנח לשמע הבשורה, אולם יהודיה אחת, הגב' ברל ע"ה,

סיפור מופלא זה, אותו סיפר בנה של הגב' ותואר בגיליון 'מאורות הדף היומי', הוא אלומת אור בזהירות שמאירה את המשמעות של צעד אחד שיהודי עושה בכיוון הנכון. למרות שהצעד נראה חסר סיכוי להשפיע, אף שנראה ששאיפתו של היהודי לא תצא מן הכח אל הפועל, אולם הוא עושה צעד קטן אחד - והמהפכה מתחוללת לה, קורמת עור וגידים, מתבצעת הלכה למעשה!

אחים יקרים! לא משנה איזו מהפכה תבקשו לחולל, בחייכם האישיים, הציבוריים, הקהילתיים. הכל מתחיל בצעד אחד קטן, שגם אם הוא נראה חסר סיכוי, לא משמעותי, אולי זוטר - הוא מסוגל לחולל שינוי כביר, להפוך את העולם, להוביל ליעד הנשאל! הבה לא נפחד, לא נירא ולא ניחת, אנו עושים את שלנו, את הצעד הקטן שלנו, וה' יתברך יהיה בעזרנו!

פנס קטן שבנה אימפריה...

הם היו שני בחורים, שלמדו בישיבה קטנה 'אור ישראל' בפתח תקווה, וחשקה נפשם להיכנס אל ה'חזון איש', לקבל את הדרכתו ועצתו בנושאים שונים. הם יצאו לבני ברק לעת ערב, ועד שנכנסו אל ה'חזון איש', הת'יעצו עמו ויצאו מלפניו, כבר היתה השעה מאוחרת יחסית, התחבורה הציבורית לכיוון פתח תקווה כבר לא פעלה...

יצאו השניים לרחובה של עיר, מחפשים אחר טרמפ לכיוון פתח תקווה. בני ברק של אז היתה כמה שכונות קטנות, כשביניהן שרועים פרדסים אותם עיבדו חקלאי בני ברק והסביבה. החלו הבחורים לתור אחר רכב שיוביל אותם לפתח תקווה, שוטטו וטיילו בשבילים שבין הפרדסים, ולפתע הבחינו באור פנסים מהבהב ממרחק...

'נפלא', הרהרו, 'עתה נמצא טרמפ, הלא הפנסים הללו הם כנראה פנסים של רכב, שנמצא על הגבעה. הבה נתקרב אליו' - אמרו זה לזה, ועלו במעלה הגבעה, לכיוון האור המנצנץ. ככל שהתקרבו הבחינו כי ככל הנראה לא מדובר בפנסי רכב, ובכל זאת, אם יש שם אור - משמע יש שם משהו, אולי הלה יוכל לסייע להם לצאת מכאן לכיוון פתח תקווה...

הם הולכים ועולים לכיוון מקור האור, ואז הם מגלים כי מדובר באדם בגיל העמידה, המסתובב על הגבעה ופנס בידו, בעזרתו הוא סוקר את הגבעה, בוחן את אדמתה. הם התקרבו עוד, והופתעו לראות כי האיש הוא לא אחר מהגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל - הרב מפוניבז' שעלה ארצה, והוא זה שעומד על גבעה נטושה באישון ליל, פנס בידו, והוא מביט לכל עבר...

'נאבד לרב משהו?' - שאלו אותו הבחורים ביראת כבוד, 'ראינו שהרב עסוק בלחפש אחר משהו, בוחן את האדמה, מביט לכל עבר, כבר שעה ארוכה. אנו יכולים להצטרף ולסייע בחיפושים!' - הציעו מיד... 'אני לא מחפש, אני פשוט רואה!' - השיב הרב מפוניבז' קצרות, 'האם גם אתם רואים את אשר אני רואה?'

'איננו רואים דבר' - השיבו הבחורים במשיכת כתפיים, 'מה יש לראות כאן? רגבי אדמה, עוד ועוד ועוד, בגבהים משתנים לפי מבנה הגבעה. מה יש לראות כאן?'

התחייך הרב מפוניבז': 'רגבי אדמה? אוי, נו, האינכם רואים כי כאן יש חלקת אדמה מישורית - זה המקום המתאים לבנות היכל גדול ומפואר, שיכול לאכלס כמה אלפי תלמידים?' - אמר, והצביע על חלקת אדמה אחת. 'ומאידך' - הוסיף מיד והצביע על מורד הגבעה, 'כאן ניתן לבנות חדרי פנימיה, כאן יישנו התלמידים. שאלתם אם אני מחפש משהו? בהחלט, עודי מחפש היכן יוקם חדר האוכל, הרי לא שייך לבקש מאלפי הבחורים לחפש משפחות שיארחו אותם!'

הביטו שני הבחורים זה בזה, ומפני הכבוד - לא הגיבו מילה, כשבתוך תוכם גוברות הפליאה והתמיהה. גבעת טרשים, עומד עליה יהודי באמצע הלילה, וטווה לו חלום: בית מדרש, אלפי תלמידים, חדרי פנימיה, יש לו בעיה היכן ימוקם חדר האוכל... הם ביקשו לצבוט את עצמם לוודא שאינם הוזים, אכן כן, יהודי של צורה עומד ומפרט חזון דמיוני נטול כל סיכוי והגיון, וגם טורח לבזבז עליו את שעות הלילה היקרות... הם נפרדו ממנו בלי מילים, לא ידעו איך להגיב למחזה המוזר בו נתקלו...

חלפו שנים רבות, ואחד מאותם הבחורים שב ונקלע אל הגבעה. הפעם, ישיבת פוניבז' כבר היתה בנויה לתפארת, ההיכל המה אלפי תלמידים, חדרי הפנימיה היו צפופים, ומצאו מקום גם לחדר האוכל - שהיה צפוף עד אפס מקום. הוא ניגש אל ראש הישיבה, וסיפר כמתנצל כי באותו לילה הוא וחברו תמחו בליבם על ראש הישיבה, והנה - הוא ניצח אותם, חזונו הגדול קם והיה, חלומו התגשם, הישיבה עומדת וגם ניצבת, אלפי תלמידים לומדים בה!

ראש הישיבה נזכר, חיך, והשיב: 'האמת היא, שהגיזנית - אתם צדקתם. הרי אני אדם זקן וחולה, עברתי את מאורעות השואה הנוראה, אני חלוש וחסר כוחות. כל האימפריה הזו - לא יתכן שאני בנית אותה, הרי אין בי את הכוחות לכך. רק טיפס יאמין שאני עשיתי את כל זה...

כל מה שאני עשיתי - זה רק להתחיל. אני חלמתי. מדדתי את השטח. הסתובבתי על הגבעה עם פנס. שרטטתי. ביקשתי. בכל פעם עשיתי את הצעד הקטן שנדרש ממני, וזהו. את כל היתר - בורא עולם עשה לבד, אבא שבשמים בנה את הגבעה כולה. אני עשיתי רק צעד אחד קטן, ולפעמים עוד אחד...'

סיפור זה, כפי שסיפר הרה"ג רבי משה יוסף שיינערמאן שליט"א ומופיע בספרו אוהל משה, מטלטל את הלב, מסעיר את החשיבה. גם אימפריה תורנית ענקית - נבנית מצעד אחד קטן. כל הצלחה עוצמתית וכבירה - מתחילה מצעד אחד קטן. כל יעד שיהודי רוצה להגיע אליו, כל שאיפה שהוא מבקש להגשים - הכל מתחיל מצעד אחד קטן, מהאדם נדרש רק הצעד הקטן הזה!

הבה נעזוב את הסיכויים והסיכונים, נתעלם משיקולי ההגיון, פשוט נעשה מעשה. צעד אחד קטן, צעד שיחולל שינוי, צעד שיחולל מהפכות. הצעד הקטן שלנו - זה מה שנדרש מאיתנו. את השאר יעשה הבורא, הוא ישלים את המשימה לתפארת!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

מבצע חסר תקדים ב'דרשו' לכבוד המפגש הנדיר בין 'הדף היומי' - בבלי' ו'הדף היומי בהלכה'

בימים הקרובים צפוי מפגש מיוחד ונדיר בין שני סדרי הלימוד העיקריים של עם ישראל: 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ו'הדף היומי בהלכה' במשנה ברורה

כל הרוצה בכך יכול להיבחן על 'דף היומי בהלכה' ועל 'דף היומי בבלי' במקביל, ולקבל מלגה על שני המבחנים במקביל, בלי צורך להמתין שישה חודשים עד הכניסה למסלול המלגות ומבלי שתהיה מניעה לקבל כפל מלגות משני מסלולי הבחינה המקבילים.

זאת, כמובן בכפוף לתקנון הרגיל של 'דרשו' הקובע כי מלגות בתוכנית 'קנין תורה' ניתנות רק לבחורי ישיבה גדולה ומעלה, וכן לגבי גובה המלגה המשתנה בין בחור לאברך ושאר הכללים הקבועים של 'דרשו'.

בהנהלת הארגון מוסרים כי: "העיסוק המקביל בלימוד של מסכת ולימוד הלכותיה במשנה ברורה באותו הזמן, יש לו חשיבות עצומה וחז"ל כבר שיבחו את הלימוד באופן של 'לאסוקי שעתתא אליבא דהלכתא', ועל כן אנו רואים לעצמנו חובה לעודד את הלומדים לעסוק בשני הלימודים הללו במקביל, וכך להצטרף לעוד מסלול לימוד גם בהמשך הדרך בסייעתא דשמיא, עד שנזכה להגיע למצב של 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים'".

לדבריהם: "אין ספק שאת חג הסוכות הבא עלינו לטובה נחוג יחד עם כל עם ישראל ביתר דקדוק ההלכה ובאופן של קיום המצווה על כל פרטיה ודקדוקיה ותרי"ג המצוות התלויות בה, ועלינו לזכור שכשיבוא הקב"ה לבחון את האומות אם הן מסוגלות לקיים את מצוות התורה, הוא יבדוק אותם במצוות הסוכה כמו שאומרים חז"ל, ולכן אנחנו צריכים לדקדק במצוה זו ביתר שאת ונזכה בזכותה לגאולה השלמה במהרה".

בימים הקרובים צפוי מפגש מיוחד ונדיר בין שני סדרי הלימוד העיקריים של עם ישראל: 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ו'הדף היומי בהלכה' במשנה ברורה, כשבשני הלימודים הללו יעסקו הלומדים בהלכות סוכה במשך התקופה הקרובה בסייעתא דשמיא.

ביום שישי כ"ט תמוז, יתחילו לומדי 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ללמוד את מסכת סוכה, לאחר שסיימו יום קודם את מסכת יומא. ארבעה ימים לאחר מכן, ביום שלישי ד', אב יחלו לומדי 'הדף היומי בהלכה' ללמוד את סימן תרכ"ה במשנה ברורה, הסימן הראשון מבין עשרים הסימנים העוסקים בהלכות סוכה. כך, במשך כחודשיים יעסקו הלומדים במקביל בהלכות סוכה ובלימוד מסכת סוכה.

לרגל המפגש המרגש בין שני הלימודים, יוצא 'דרשו' במבצע יוצא דופן, המקל על הלומדים ללמוד ולהיבחן במקביל על שני הלימודים. בדרך כלל קיים ב'דרשו' כלל המונע כפל מלגות, כך שהנבחנים צריכים להחליט באיזה מסלול לימוד הם מעוניינים לקבל מלגה, ובאיזה הם מבקשים להיכנס למסלול על הגרלות בלבד.

כמו כן, נבחנים חדשים המבקשים להיכנס למסלול המבחנים על הדף היומי, במסגרת תוכנית 'קנין תורה', משתתפים בששת החודשים הראשונים במסלול הגרלות בלבד, ורק בחודש השביעי הם עוברים למסלול מלגות ללא הגרלה, בכפוף לציונים שניתנו במשך ששת החודשים.

כעת, במסגרת המבצע המיוחד, מסירה הנהלת 'דרשו' את החסמים ופתחת את הלימוד ואת המבחנים במלגות לכל דורש.

היערכות שיא לקראת מעמד 'סדר הכנה' בראשות מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א

אחראי מערך השיעורים ב'דרשו' הרה"ג ר' נתן וינגרטן, מספר על
ההיערכות האינטנסיבית לקראת המעמד הכביר

יעקב א. לוסטיגמן

"מאז הפעם הקודמת אנחנו מקיימים כינוס בסגנון שונה לחלוטין", אומר הרב וינגרטן. "לצד השיחות שישמעו הבחורים מגדולי הדור שליט"א, יהיה גם מעמד של שו"ת, במסגרתו יקבלו גדולי ראשי הישיבות שאלות שנשלחו מבעוד מועד על ידי הבחורים, ויענו לבחורים בעניינים השונים שמלווים אותם בימים אלו, לקראת העלייה לישיבה גדולה.

"כמו כן יערך פאנל נפרד על ידי ראשי ישיבות נודעים, שינהלו דיון מקיף בנושאים שונים הקשורים לעולמו של הבחור העולה לישיבה הגדולה. כך גם החוברת שתוגש למשתתפי הכינוס הודפסה מחדש, ותכיל בעז"ה מידע מעשי, לאחר שכל החומר הוגש משפת הרעיון לשפת המעשה".

עוד אומר הרב וינגרטן, כי "הכינוס יתקיים בכל שלושת האולמות של 'ארמונות חן', בגלל הציבור הגדול שצפוי להשתתף ובגלל הרצון להימנע מצפיפות יתירה בימים בה אנו חווים התפרצות מחודשת של נגיף הקורונה. האירוע כולו יועבר כמובן למסכים במעגל סגור, כדי שהמשתתפים שיושבים בכל האולמות יוכלו לעקוב בלי שום קושי אחר הדיונים שיועברו במערכת הגברה איכותית.

"כמו כן הוכנה לכל בחור ערכה ייחודית עם ספר מתנה, ובנוסף כרך של משנה ברורה במהדרות 'דרשו' בכריכה רכה, לצד ספר 'חידושי תורה' שבו יצויד כל בחור, וכמובן כיבוד קל ובקבוקי שתיה אישיים לכל משתתף".

זה כבר הפך למסורת, מדי שנה לקראת סוף זמן הקיץ, מתכנסים אלפי בוגרי הישיבות הקטנות ל'סדר הכנה' מבית 'דרשו', בו הם זוכים לשמוע מפי מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א דברי הדרכה והכוונה לקראת עלותם לישיבה הגדולה.

בפעם האחרונה בה התקיים סדר הכנה, לפני שנתיים, השתדרג מעמד 'סדר הכנה' וקיבל צביון שונה לחלוטין, תוך תשומת לב מירבית לכך שהמידע המועבר לבחורי הישיבות במסגרת זו, יהיה תועלתית יותר, והבחורים יוכלו ליישם אותו הלכה למעשה.

בשנה שעבר בוטל המעמד המסורתי בגלל משבר הקורונה וההגבלות החמורות ששררו באותה עת, והשנה צפוי המעמד להתקיים בסייעתא דשמיא ברוב עם ובהדרת מלך, תוך שמירה קפדנית על כללי הזהירות ועטיית מסכות כנדרש.

הרה"ג ר' נתן וינגרטן, ר"מ בישיבת 'עמל התורה הקדושה' ואחראי מערך השיעורים ב'דרשו', המנצח על מלאכת ההכנה לקראת 'סדר הכנה', מספר על היערכות אינטנסיבית ועל שינויים משמעותיים שצפויים להיכנס השנה ב'סדר הכנה'.

"למעשה מדובר ביוזמה שיצאה לדרך לפני תריסר שנים", אומר הרב וינגרטן, "ובמרוצת השנים השתתפו במעמדים אלו מורן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן, ומרן ראש הישיבה הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ, כמו גם גדולי הדור יבלחט"א אשר מפיחם אנו חיים, מרן רבינו הגדול ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, ומרן ראש ישיבת סלבודקא הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א, אשר צפויים להשתתף במעמד המיוחד גם השנה.

"לצד השתתפו בכינוסי 'סדר הכנה' גדולי ראשי הישיבות, זקני המשגיחים ואישי חינוך נודעים, כשכולם התגייסו למען מטרה אחת ויחידה, להכין את הבחורים לקראת עלייתם לישיבה גדולה, ולתת להם הדרכה ראשונית איך הם צריכים להתנהג בישיבה הגדולה, אלו אתגרים מצפים להם, באילו תחומים הם צפויים לחוות שינויים משמעותיים לעומת מה שהתרגלו בישיבה הקטנה ועוד ועוד".

הרב וינגרטן מסביר שבשנים קודמות אופיו של סדר ההכנה היה כזה שגדולי ראשי הישיבות וזקני המשגיחים נשאו דברים בפני צעירי הצאן, והבחורים שהגיעו עם מחברות וכלי כתיבה האזינו בקשב רב, רשמו ראשי פרקים ואף קיבלו חוברת שהכילה את התכנים שנאמרו בכנוסים קודמים.

לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה.... מיד ירד מהבמה וחש לעבר האדמו"ר ושאלו אולי הרבי מקפיד עלי? הלא קיבלתי רשות? חלילה השיב הרבי, אל לך לחשוש פן פגעת בי לא זו סיבת בכייתי

סכנת ההרגל בעשיית המצוות התמידיות!!

שהוא הגיע לבקרים, והביא להם תפילין כדי שיזכו להניחם, הם מאוד התרגשו ובכו בכי גדול על שזו הפעם האחרונה בחייהם שיניחו תפילין, וכך לא יכלו להיפרד מהתפילין והצמידו אותן לליבם ונישקו אותן ללא הרף.

אמר רבי אריה לויין לקהל שומעיו, עמדותי שם מהצד ובראותי מחזה מרטיט זה חשבתי לעצמי, וכי רק בפעם האחרונה שמוניחים תפילין צריכים להתרגש ולבכות? וכי דווקא אדם שיש לו לחיות רק שעות מספר צריך לשפוך לבו על התפילין? הרי מי שכל החיים עומדים לפניו והקב"ה משפיע עליו ללא הרף חן וחסד ורחמים ויש לו את האפשרות לקיים בכל יום ויום מצוות תפילין, הרי ברור שלאדם כזה ראוי להתרגש ולהודות להשי"ת בכל כוחו וככל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו!! וכמה עלינו להודות להקב"ה שנתן לנו חיים של תורה, כמה אנו צריכים לשמוח כל יום שאנחנו זוכים ללמוד תורת חיים, וכשחושבים כך, הרי הלימוד הוא חי וחדש כל יום כאילו הוא מתנה מופלאה שנתנה באותו יום! רק ככה התורה חיה ומשתמרת בקרבנו ונותנת לנו חיים! (אור דניאל ויקרא).

וכך זה בכל מצות ה' אם לא מחדשים ברוחנו התפעלות יום יום הרי הכל נעשה כמצות אנשים מלומדה בלי חיות ובלי התחדשות. מסופר שהאדמו"ר הגה"ק רבי יואל מסאטמאר זצ"ל נשאל פעם על ידי בדחן בחתונה אם יורשה לו לחקות אותו בפני הציבור כדי לשמוח חתן וכלה? האדמו"ר השיב בחיוב, והאיש עלה על הבמה והחל לחקות את תפילותיו ואת דרשותיו וכו'.

הרב בנימין בירנצוויג

"עולת תמיד העשייה בְּהַר סִינִי" (במדבר כ"ה, ו')

למה נצרך לומר לנו, שעולת התמיד שקרבה כל יום היא העולה העשויה בסיני?!

ובאמת שכך דרשו בית הלל בגמרא בחגיגה (ו, ב) שעולה שהקריבו בני ישראל במדבר כמו שכתבו "ויעלו עולות" - עולת תמיד היא היתה.

ומדוע להוראת קרבן התמיד לדורות יש לציין את הקרבתה גם בסיני?!

וביאר בספר באר יוסף להגרי"צ מסלנט זצ"ל, שטבע האדם שכל דבר שהוא מורגל בו, נחלש בו כח ההרגש בעשייתו, והנה קרבן התמיד שמקריבים אותו פעמיים בכל יום, הרי כח ההרגל יפוג את רושם מעלת המצוה החשובה הזו שהיא לריח ניחוח לה', ולכן באה התורה וציותה לנו "עולת תמיד העשויה בהר סיני" שיש לעשות את התמיד דבר יום ביומו כעשייתו בהר סיני בפעם הראשונה עם כל ההרגש והכוונה שיש בפעם הראשונה.

ומזה לכל המצוות והמעשים, עד כמה יש לנו לחדש ההרגשים בכל עשית מצוה שתהיה כאילו נעשית בראשונה, שאם לא אז הפסדנו הרבה מומעלת עשיית המצוות ומשכרם הצפון לעושיהם לעולם הבא.

המחשה נפלאה כיצד נוכל לסגל לעצמנו הנהגה תמידית זו, שהתורה חייבת להיות עם חיות תמידית יום יום, וכן בכל המצוות יסוד קיומם הוא עשייתם בחיות והתפעלות תמידית כאילו נתנו היום, קבלנו מדרשה שנשא הגה"צ רבי אריה לויין זצ"ל שהיה בארץ בזמן ששלטו כאן הבריטים, והיתה מלחמה עקובה מדם בינם לבין ארגוני המחתרות היהודים שהיו בארץ, ורבי אריה לויין בצדקותו היה נוסע באופן קבוע לבתי כלא של השלטונות הבריטים בהם נאסרו אסירי המחתרות היהודים שהיו כלואים בו בתנאים מחפירים וקשים מנשא, כדי לעודדם במצבם הקשה.

פעם אחת הוזמן רבי אריה זצ"ל לדבר בפני תלמידים העומדים לפני בר מצווה בבי"ס הממלכתי 'גימנסיה הרצליה' בתל אביב, וסיפר להם אודות המפגש האחרון שהיה לו בבית הכלא של הבריטים בצל הגרדום עם שני נידונים למוות מאסירי המחתרות, הוא סיפר

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

מה חשב רבי בן ציון בדרכו בפעם הראשונה למערת המכפלה? • מדוע לא נשען רבי בן ציון במשך כל עצרת התפילה על הקיר? • מדוע מלמל את המילים 'באר שבע', כשבאו ראשי ישיבת 'פורת יוסף' לבקרו במחלתו? • מדוע לא הסכים שיצלמו לו דפי גמרא כשראייתו נחלשה?

הרב ישראל ליוש

ביום י"ט בתמוז חל היא"צ של הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף' ומחבר ספרי 'אור לציון'.

רבי בן ציון נולד בירושלים ביום כ"ט בתמוז תרפ"ד. בילדותו למד בתלמוד תורה 'בני-ציון' וכבר בגיל אחד עשרה הלך ללמוד בישיבת 'פורת יוסף', אצל מורו ורבו הגאון רבי יעקב עדס זצ"ל והגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל.

לימים התמנה לראש ישיבת 'פורת יוסף', יחד עם הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, ובשבתות היה מוסר בהלכה בבית הכנסת 'אהל רחל'. הוא היה אחד מגדולי הפוסקים לעדות המזרח, ופעל רבות לעתידם הרוחני.

נפטר בי"ט בתמוז תשנ"ח, ונטמן בבית העלמין 'סנהדריה' בירושלים.

"ובחַדָּשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחַדָּשׁ מִקְרָא קִדָּשׁ יִהְיֶה לָכֶם... יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם" (כט א)

מיראה, ועושים את חובתם בדיוק כפי שנצטוו, ומזה אינו מפחד כל כך, כי הזדונות נעשו להם כשגגות, אבל כששומע שהם תוקעין פעם שניה, חושש שהם חזרו בתשובה מאהבה, ולכן מוסיפים ותוקעין יותר מחיובם, ועל כן הוא מפחד, כי הזדונות נעשים להם כזכויות.

בעמדנו לספר על בעל הדברים, הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, נמעט עד כדי גיחוך אם נאמר שגם הוא היה מאלו שעשו יותר מכדי חיובם. יהיה הרבה יותר נכון אם נגיד שכל מחשבותיו, הגיוני, ופעולותיו נעשו אך ורק משקולי יראת ה' וקיום רצונו יתברך... לאחר מלחמת ששת הימים, התרגשות גדולה שררה בציבור, וכולם ביקשו לפקוד את קברי האבות במערת המכפלה ובקבר רחל, הרי לראשונה יכולים היו היהודים לעורר שם זכות אבות, ולשפוך שיח לפני קונם. גם תלמידי רבי בן ציון רצו לנסוע לשם, ולאחר הפצרות רבות הסכים רבי בן ציון לבקשתם.

אוטובוס מלא יצא מהישיבה, ובנסיעה היתה אוירת שמחה ורוממות, על זכותם הגדולה לפקוד את קברי האבות. הם שרו שירי התעוררות ונשא דברי חיזוק בענייני תפילה, ולאחר שזכו להתפלל מעומק ליבם שבו לישיבה.

למחרת, בשיעור, שאל רבי בן ציון את תלמידיו: "על מה חשבתם אתמול בדרך למערת המכפלה ולקבר רחל?" תשובות מגוונות הושמעו שם, וכולם היו בסגנון אחד, הם חשבו על

אי' בגמרא ראש השנה (טז ב): "למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין? כדי לערבב את השטן".

והביאו התוס' את פירוש הערוך בשם הירושלמי, שכשהשטן שומע השופר פעם ראשונה אינו נבהל לגמרי, אלא 'בהיל ולא בהיל', אולם כששומע קול השופר פעם שניה, אומר: 'זהו ודאי שופרו של משיח שיתקע בשופר גדול, ואם כן הגיע זמני להיבלע מן העולם', ומתבלבל השטן ואין לו פנאי לפעול קטגוריה על ישראל.

אלא שעדיין יש לעיין, מעיר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, מדוע מפחד השטן בפעם השניה יותר מהפעם הראשונה?

אלא, מבאר רבי בן ציון: משל לאדם שחייב כסף לחברו, אם הוא משלם לו רק מפני שחייב לו, ייתן לו בדיוק מה שחייב לו, לא פחות ולא יותר, אך אם הוא אוהבו ורוצה בטובתו, ייתן לו בעין יפה, ואף יותר ממה שחייב לו.

כן הדבר בתקיעת שופר, כשהשטן שומע שישראל תוקעין פעם אחת, אינו נבהל מאוד, משום שהוא חושב שהם חזרו בתשובה

"איך יכול היה ראש הישיבה לשהות שם זמן רב כל כך, בחברת אנשים כה פשוטים?", והוא השיב בתמיהה: "בן מתארס, ואביו לא יבוא לשמחת אירוסיו, רק בגלל רמת המשתתפים שם?!..."

אחר פטירתו, אמר הגאון רבי אביעזר פילץ שליט"א, ראש ישיבת 'תפרח', כי כמה סמלי הוא שרבי בן ציון נפטר בימים בהם מתאבלים על חורבן הבית, שנגרם בעקבות 'שנאת חינו', ואילו ממנו שפעה 'אהבת חינו' לכל יהודי, החל מאברכים שנהנו מנו עצה ותושיה, וכלה בקשי יום שמצאו אצלו פורקן למצוקתם...

באהבתו הגדולה לבריות ובפקחותו העצומה, השכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו...

ליקויי בניה התגלו באחד הבניינים החדשים בירושלים. הדיירים תבעו את הקבלן, והדבר היה יכול להסתכם במיליוני שקלים ובעגמת נפש, וריב ומדון שלא ישקטו לעולם.

לאחר דו"ד הוחלט להביא את הענין לפני רבי בן ציון. הדיירים באו עם הקבלן לפני הרב, וכל דייר בתורו פרט את הליקויים בדירתו. לאחר ששמע את כל טענותיהם, ביקש מהם רבי בן ציון שאף אחד לא יאיים בתביעה משפטית, ואז שאל את הקבלן: "האם אתה מסכים לתקן את כל הליקויים?" ולאחר שהשיב בחיוב, שאל אותו: "תוך כמה זמן תתקן אותם?", "תוך שבוע!" - הבטיח הקבלן. "אני נותן לך שבועיים..." - אמר לו רבי בן ציון - "ואתם הדיירים תפסיקו עם האיומים, הטענות וההכפשות... אם יהיו לכם טענות תבואו אלי..." ואכן הכל על מקומו בא בשלום, מבלי עגמת נפש, ריב ומדון.

פרק מיוחד בחייו היו חמש עשרה שנותיו האחרונות, לאחר האירועים שעבר, ששיתקו את חלקי גופו, וכל שיתוק הביא אחריו פרק ארוך של שיקום והחלמה.

הוא עצמו היטיב להגדיר את מצבו: "השלב הראשון אחרי אירוע מסוג כזה, שהאדם נעשה 'שבר כלי', פיסת חרס הנשבר. השלב השני אחר שמתגבר, מתרפא ומתחיל להחלים, הוא נעשה 'כלי שבור', אמנם כלי, אך עדיין כלי שבור. השלב השלישי אחר שהשתקם ורפא לו, נעשה 'כלי מתוקן', כלי שאומן תיקן אותו,

הזכות הגדולה להתפלל בקברי אבות, וכל אחד העלה במחשבתו את הבקשה המיוחדת, אותה ביקש לעורר בקברי האבות הקדושים. "אני" - אמר להם רבי בן ציון - "חשבתי כל הדרך האם לא יתבעו אותנו על ביטול תורה..."

פעם התקיימה בישיבה עצרת התעוררות. רבנים רבים הגיעו אל הישיבה, ומחוסר מקום הוסיפו ספסל בקיר המזרח. בענוותנותו התיישב שם רבי בן ציון, אך במשך כל העצרת לא נשען...

בסיום העצרת נגש אליו תלמידו, ושאל אותו מדוע לא נשען? "שים לב" - ענה לו רבי בן ציון - "אין משענת בספסל וראיתי קילופי סיד על קיר בית המדרש, חששתי שאם אשען ואקלף מהסיד, אעבור בגרמא על איסור 'לא תעשון כל לה' אלוהיכם..."

אמת היתה בפיהו בכל דרכיו, והיא ורק היא הובילה אותו בהחלטותיו. וכך מצאו כתוב בין כתביו:

"פעם קבלתי בחור צעיר לישיבה על פי דיבור. גופא דעובדא הכי הוי, בא אלי בחור צעיר וביקש להתקבל לישיבה, ראיתי שהוא צעיר בגילו מכפי הנהוג בישיבה, והצעתי לו לשוב לשנה הבאה. לאחר שיצא את בנין הישיבה, חזר אלי שוב ובקשה בפיו: 'האם אפשר ללמוד לכל הפחות היום בישיבה?'. התפעלתי מאוד מבקשתו של אותו בחור..."

"פלא פלאים, מעולם לא ראיתי דבר כזה, הרי לא קיבלו אותו לישיבה, א"כ איזה נפקא מינה יש לו אם ילמד רק היום?! אלא הרגיש שכל יום חשוב מאוד ואסור לוותר עליו.

"התפעלתי מהיכן יש לבחור צעיר כזה, דעת לחשוב במושגים כאלו? למדתי מכך על גודל נשמתו ואהבתו האמיתית לתורה, וב"ה עדין לגדולות..."

אהבתו לתמידיו היתה כאב לבנים, שמח בשמחתם והתעצב בעיזבונם. כששמע פעם על שני תלמידים שסרו מן הדרך, לא היה מסוגל למסור שיעור באותו יום.

פעם התארס תלמיד צעיר, ולא היו לו חברים רבים שישתתפו בשמחת האירוסין. רבי בן ציון נסע עם עוד תלמיד להשתתף בשמחתו.

הציבור שם היה עממי מאוד, ולא מצא שם ברי שיח לסגנונו האצילי, ובכל זאת הוא ישב שם שעה ארוכה, שר שירים ודרש באריכות לכבוד החתן ולכבוד השמחה.

בדרך חזור שאל אותו התלמיד: "איך יכול היה ראש הישיבה לשהות שם זמן רב כל כך, בחברת אנשים כה פשוטים?", והוא השיב בתמיהה: "בן מתארס, ואביו לא יבוא לשמחת אירוסיו, רק בגלל רמת המשתתפים שם?!..."

והעמידו על רגליו.

"אך אחרי ככלות הכל, לעולם לא ישוב להיות כמו שהיה במקורו הראשון 'כלי חדש'..."
וכאדם שעבר את כל זה, והרופאים אסרו עליו לאמץ את גופו יותר מידי בלימודיו, פעם פרץ בבכי מר ואמר: "איך אני נותן מוסר לתלמיד שרפה בלימוד, על ביטול תורה... ואני אנה אני בא..."

'באר שבע'...?

לאחר שחזר אחד מראשי הישיבה אל ביתו, החליט לעיין בספר 'באר שבע', ושם מצא תירוץ נפלא על קושיא, ששוחחו אודותיה ליד מיטתו של רבי בן ציון... והם בכלל חשבו שבגלל מחלתו וייסוריו, כלל אינו שומע את דבריהם...

בעת מחלתו, כשראייתו נחלשה, צילמו לו דף גמרא בהגדלה, כדי שיוכל לאחוז אותו ולעיין ברש"י ובתוס' גם כאשר הוא שוכב. יותר קל היה לאחוז דף בודד מלהחזיק גמרא שלמה. הוא מאוד שמח על הענין, אך כשגמר ללמוד בו ביקש: "אל תצלמו עוד דפים, זה לא כבוד התורה ללמוד בדף בודד ולשלוח אותו לגניזה..."

פעם כשהיה בהשפעת סמי הרגעה, מרוב ייסורים שתקפו אותו תדיר, שמעו אותו ראשי ישיבת 'פורת יוסף' שסבבו את מיטתו, ממלמל את המילים: "באר שבע... באר שבע...". הם לא הצליחו לרדת לסוף דעתו, מה כוונתו במילים הללו? מה מצא כעת בעיר

המשך מעמוד 12 | הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א

מאמונה, שהוא לא הכיר אפילו מה זה יום כיפור. אבל כאשר אנו הארנו את עינינו לשים לב לבריאה מי ברא אלה, הוא התעורר מעצמו עד כדי כך, שכאשר הוא הגיש לי את הצילום הוא אמר לי: "שהרב ידע שעל פי הטבע זה לא היה יכול להיות כך..." הוא, האדם הרחוק כל כך, מחזק אותי באמונה.

לפני שיצאתי מבית חולים, הוא הגיע אלי ואמר לי: "הגיעה לכהן מאושפזת צעירה, שעל פי הטבע היא לא תוכל ללכת, הרב חייב לברך אותה כדי שהיא תזכה ללכת..." רואים מזה מה זה הנשמה, ההתעוררות הקטנה ביותר והיא מאירה מבפנים באור גדול וזך. הרוח של שמיטה, של שנת השמיטה, מסוגל לחיזוק האמונה, מספיק משהו קטן, נר קטן של אמונה, כדי שהיא תבער כלהבה בלב האדם.

(קטעים נבחרים מתוך שבת הארץ - קרן השביעית)

הנשמה מאירה מבפנים, הנשמה של היהודי טהורה היא, המעטפת שונה, אבל כאשר הנשמה מאירה היא - אין כוח שיכול לעמוד בפניה.

המהרש"א אומר שכאשר אדם מחליט משהו רוחני טוב - הוא מקבל כוח וסייעתא דשמיא לקיים זאת. 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו' ברגע של ההחלטה - אומר המהרש"א - נבראים מלאכים, והם ששומרים עליו ומסלקים את המפריעים.

כאשר הייתי בבית חולים, הרופא המטפל שם היה כל כך רחוק מאמונה

כאשר יש זמן של התעוררות של אמונה, אי אפשר לתאר את מה שההתעוררות יכולה להשיג, אנו ראינו את זה אצל אנשים רחוקים מאד, שברגע של התעוררות נפתחו להם מראות אלוהים של אמונה. כאשר הייתי בבית חולים, הרופא המטפל שם היה כל כך רחוק

המשך מעמוד 24 | הרב בנימין בירנצווייג

דוד המלך אומר בתהלים "שבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", לכאורה יש כאן סתירה "שבת" משמע ישיבה של קבע, ולעומת זאת "ולבקר" מעיד על ארעיות!?

ביאורם של דברים אמר ראש הישיבה, שאמנם משאלתו של דוד המלך ע"ה היתה לשבת בבית ה' בקביעות כל ימי חייו, אך הואיל וישיבה של קבע נושאת עמה את החשש של הרגל ושיגרה, לכן הוסיף וביקש ולבקר, דהיינו שכשם שמי שבא לביקור טועם טעמה של התחדשות בבואו לפרקים, כך גם בקשתו של דוד המלך ע"ה היא להיות תושב קבע בבית ה', אך עם מעלת ההתחדשות התמידית כאילו בכל פעם בא לבקר בהיכלו התורה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה..... מיד ירד מהבמה וחש לעבר האדמו"ר ושאלו אולי הרבי מקפיד עלי? הלא קיבלתי רשות? חלילה השיב הרבי, אל לך לחשוש פן פגעת בי לא זו סיבת בכייתי, מאוחר יותר התברר שכאשר ראה הרבי כיצד הלה מחקה את תנועותיו בעת התפילה ועבודת ה' שאל את עצמו אולי גם אני מחקה את עצמי ואיני עובד את ה' באמת מתוך תחושת חיות והתחדשות פנימית, על זה בכה הרבי..

בילקוט לקח טוב מביא: בראש חודש אלול תשי"ז כאשר נתכנסו תלמידי ישיבת קול תורה בפעם הראשונה ללמוד בהיכלה החדש של הישיבה, פתח ראש הישיבה הג"ר ברוך קונשטט זצ"ל בדברים קצרים מעניינא דיומא ואמר:

מערבולת בראש? זה לא לימוד... עיקר הלימוד שיהיה ברור". הוסיף התלמיד ושאל "אולי בקיאות זה לימוד הגמרא רק עם שיטת ראשונים אחת, ועיון זה לימוד הגמ' עם כמה שיטות?" והשיב: "יכול להיות, אבל העיקר שיהיה ברור!".

פעם התבטא סבא, לאחר שהוזמן לבחון באחד הכוללים שסיים את הש"ס, ש"שלושה מהאברכים הבינו מה שאמרו, אבל כל השאר 'התפללו דפים'..."

סיפרו לו פעם כי נותר כסף מסכום שהוקדש למפעל 'אבות ובנים', וישנה הצעה לייסד בכסף הנותר חברת 'גירסת משניות' לילדים. התבטא הסבא "גירסה?! בגלל שנשאר כסף אתם רוצים לקלקל ילדים ולהרגיל אותם לומר מילים בלי להבין? במקום זה תשאלו אותם כמה הלכות יש בכל משנה, שיבינו מה שמדברים!".

מעין זה, שאלוהו פעם מה עדיף לעשות לעילוי נשמת - ללמוד מעט ובהבנה, או הרבה פרקים משניות במהירות? והשיב: בוודאי מעט ובהבנה.

"סבא, מרן זצוק"ל", נזכר רבי ליפא שליט"א, "היה מתמוגג ממתיקות בעת לימודו, כידוע, ולפעמים היה חוזר על משפט אחד בסוגיא שוב ושוב בשמחה ובמתיקות, כמי שמתענג על מעדני עולם. אחי הגר"צ שליט"א סיפר לי, כי פעם באמצע הלילה ספר הוא יותר משלושים פעמים (!) שהסבא חזר ואמר לעצמו בניגון - לאחר שסיים ללמוד קטע ברי"ף: "ואם הרי"ף לא מביא את זה, הרי, שהוא לא אחז מזה להלכה", הרהר לעצמו בנידון כמה שניות ואז ניגן שוב "ואם הוא לא הביא, סימן שהוא לא אחז מזה", כך יותר משלושים פעמים.

"שנה אחת, כמה ימים לפני פסח, ביקש הוא שלא יכניסו אף אחד לחדרו. סיפר לי אחד התלמידים שליט"א, כי הציץ לראות מה הוא עושה, וראה שפתח את המשנ"ב הלכות פסח, בהלכה של שלושים יום קודם החג, ולמד אותה במתיקות כמו דבר חדש לחלוטין. מה ראה שם ועל מה כל כך התענג בהלכה זו, אינני יודע, אבל ראינו שהתחיל מתחילת הלכות פסח בגישמאק עצום".

בכל צרתם לו צר

מרן זצוק"ל חי מאד את עולמו הפנימי בבדד והשקט. לא ניכרו עליו אותות התפעלות כמעט בשום מצב. אתם ראייתם אותו כן במקרים שהוא נתן דרור לרגשותיו?

אכן רגשותיו של סבא זצוק"ל היו כבושים מאוד, ובמקרים רבים היה נראה כמגיב בקרירות, אך מי שידע להבחין ראה הרבה פעמים את תחושתו על פניו. כגון כאשר היה שומע בשורה רעה ל"ע, החווירו פניו כסיד והחריש בדממה מוחלטת. היה מאוד עירני לסביבתו. בכלל, הרי לא היתה אצלו פסיעה בחיים ללא חשבון, ובכלל זה הזהירות מכל פגיעה בזולתו.

כאשר התייעצתי על קשיים שהיו לי, היה מייעץ בקצרה ומברך, אבל גם כאשר חלפו כמה חודשים ואני כבר שכחתי מהעניין היה מתעניין לפתע: "ליפא, נו מה קורה בענין ההוא?" והייתי משתומם,

- היתה בסדר מופתי ובזמנים קבועים. סבא חתך מחייו ומתורתו למען הכלל והפרט, למרות שהיה לו קשה מאד. עולה בזכרוננו אפיזודה מעניינת שחוויתי לפני 34 שנה בדיוק, בימי חודש אב, הימים שבהם לא התקיימה קבלת קהל, ומרן זצוק"ל יכול היה אז ללמוד ברציפות גמורה.

היה זה ביום שהתארגן בנו הצעיר של דודי מרן שר התורה שליט"א, הלא הוא הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, עם בת הגר"ב קורלנסקי זצוק"ל, (ונכדת מרן רה"י הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל). היה זה בתחילת חודש אב תשמ"ו. האמא, הרבנית בת שבע קנייבסקי ע"ה, הגיעה לירושלים בצהריים לפני האירוסין, עם החתן ר' יצחק שאול לבשר לסבא על האירוסין. הם הגיעו לבית, אך סבא לא היה בבית. בדרך כלל היה שב מתלמודו בשעה אחת בצהריים, אך הפעם עדיין לא שב.

סבתא, הרבנית אלישיב ע"ה, אמרה לבתה הרבנית קנייבסקי ע"ה, שכיוון שבימים אלו אין כלל קבלת קהל, אולי החליט היום להמשיך ללמוד, וישוב יותר מאוחר. הם המתינו זמן ממושך, אך סבא לא הגיע. סבתא ביקשה ממני שאלך ואקרא לו מבית הכנסת. הלכתי לראות אולי הוא במנחה ב'תפארת בחורים' - אך לא. הלכתי לביהכ"נ 'אהל שרה', המקום שבו למד בשעות הבוקר כשהוא נועל את עצמו בפנים, ודפקתי על החלון ליד מקום מושבו הקבוע (שהרי לא היה לנו מפתח, ולעיתים נדירות היתה אפשרות להיכנס אליו לשם), אולם החלון לא נפתח וגם לא שמעתי את קולו. דפקתי חזק יותר, ואין קול.

אמרתי לעצמי שאולי בזמן שאני באתי לכאן, הוא הלך הביתה מהדרך המקבילה וכבר נמצא בבית. חזרתי הביתה - אך סבא לא נמצא. בדיוק הגיע הגר"י אפרתי שליט"א, וגם הוא כבר החל להיות מודאג, הלכנו לחפשו במקביל - הוא ל'תפארת בחורים' ואני ל'אהל שרה' ולא מצאנוהו. סבתא בקשה ממני, אפוא, ללכת ולקחת את המפתח מהגבאי של 'אהל שרה' על פי בקשתה המיוחדת, כיון שאולי קרה לו משהו.

עשיתי מיד כדבריה, פתחתי ונכנסתי, והנה אני רואה את סבא זצוק"ל יושב בפינה אחרת, לא במקום הקבוע, שקוע בלימודו. רק כאשר נגעתי בו קלות הוא התעורר מתלמודו, ולאחר ששמע על האורחים ובקשת הסבתא שיגיע הביתה לכבוד הביקור, נענה וקם ושב לביתו. שכן תמיד היו לו זמנים קבועים, אבל כאשר לא היתה 'קבלת קהל' נתן בשמחה רבה לזמן הלימוד 'לתפוס' גם את הזמן הזה. שאלתי אותו בדרך "דפקתי כל כך חזק, סבא לא שמע כלום?!", והשיב שאכן לא שמע כלום.

לא להתפלל דפים...

אולי שמעתם הדרכה מפי מרן זצוק"ל בדרכי הלימוד?

לגבי 'עיון' ו'בקיאות', שמעתי לאחרונה מכלי ראשון - פלוני ת"ח ששאל את סבא כיצד למד בהיותו אברך צעיר - בקיאות או עיון? הסבא זצוק"ל הגיב: "מה זה בקיאות, ללמוד הרבה דפים ולעשות

ומתכנסים, אכן הכינוס חשוב ונצרך, אבל אדם מרגיע את עצמו הייתי בכנס, והשתתפתי, הנה התחזקתי ועשיתי מה שצריך..." אך לא, כי את מה שהוא באמת צריך לתקן הוא עלול חלילה לשכוח, והרי 'לב יודע מרת נפשו' - את החלק הזה מוטל עליו לשפר ולתקן, ועל כך עליו לתת את דעתו".

בהזדמנות אחרת אמר פעם לתלמידו שליט"א: "אני רואה אנשים שכנראה אין להם שום עבירות. באים אלי עם בעיות ומצוקות, והם תולים בעבירות הדור או בעין הרע וכו', ולא חושבים על דברי חז"ל שאמרו: אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו".

אגב, כמדומה שברוב שנות חייו לא נהג לומר תפילת 'יום כיפור קטן', אבל בסוף ימיו, כאשר גדולי ישראל - והוא גופא בכללם - חתמו על איגרת הקוראת לומר תפילת 'יום כיפור קטן' מחמת ריבוי צרות שתכפו ובאו רח"ל, התחיל הוא עצמו להשתתף בתפילה זו.

באו פעם ממקום שבו אירעו כמה מקרים קשים, ושאלו מה לקבל על עצמם? הם מנו והציעו כמה דברים להתחזק בהם, אבל הסבא זצוק"ל אמר: "לא זה מה שחסר לנו, ולא זה מה שחסר לנו. מה שחסר לנו זה חמש דקות בבא קמא!", וסיפר להם שבעת שהיה בבית החולים [בשנת תשס"ג] קיבל על עצמו להאריך את השיעור בחמש דקות, ומאז היה השיעור מתארך בחמש דקות ולפעמים האריך בעשר דקות או רבע שעה. "פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה", הטעים הוא.

(מתוך מוסף יתד נאמן כ"ה בתמוז תש"פ)

כי מבחינה חיצונית היה נראה שבקושי היטה אוזן. על מידת הבין אדם לחברו של סבא זצוק"ל והזהירות בממונות כבר כתבתי עלי ספר 'עמודו של עולם', אך בכל זאת אספר מה שעולה בזכרוני כעת. כל מי שפעם נכנס לבית מרן זצוק"ל, זוכר שהיה זה בית קטן, וחלק ניכר מכותלי הבית כוסה בארונות אשר הכילו מאות ספרים, ביניהם רבים שניתנו או נשלחו על ידי מחברים שונים בני זמנינו, עד שנוצר צורך להוסיף עוד ארון ועוד ארון, והבית כמעט נראה כמחסן ספרים. פנינו אליו פעם אחת בשאלה, מדוע הוא משאיר בבית את כל הספרים הרבים, שבוודאי אינם חלק מסדר לימודו? הוא השיב: "אני חושש שמא אחד ממחברי הספרים יזדמן לביתי, ויווכח לדעת שהספר שנתן לי אינו נמצא, והוא עלול להיפגע". בשל כך, התמלא הבית על כל גדותיו במאות רבות של ספרים שונים.

'חמש דקות של בבא קמא!'

אנחנו מיטלטלים בימים טרופים. האם עולה בזיכרונכם איזו שמועה בענייני צרות הכלל ממרן זצוק"ל?

כמדומה שבעת שהיה נשאל "מה הרב אומר על המצב" - כזה או אחר, היה משיב: "כל אחד מכיר נגעי לבבו ויתקן מה שצריך, ותלמוד תורה כנגד כולם". זכורני עוד שדיברו פעם אודות כנס התעוררות וחיוזוק, אמר מרן: "לפעמים בעת שעושים אסיפה ציבורית

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

מה היא השגתו של כפרי פשוט בכבודו של הצאר הרוסי? וכך גם לנו אין מושג בגדלותו של ה'מגלה עמוקות'!".

הגר"ח פיינשטיין שליט"א סיפר: יהודי אחד נכנס פעם אל הסבא שלנו, מרן הגרי"ז זצ"ל, ותאר לו כיצד תראה ביאת המשיח, כאשר בשורה הראשונה של מקבלי הפנים ימנו גדולי הדור, ואחריהם ראשי הישיבות ומרביצי התורה, איש איש לפי ערכו ומהללו.

הסבא היסה את היהודי ההוא, ואמר: "מה אתה חושב לך, כשהמשיח יגיע כל אחד יצא לקבל את פניו?!

"הלא על משיח צדקנו כתוב (ישעיה יא, ג) 'והריחו ביראת השם', דהיינו שהוא יוכל להריח את דרגתו של אחד אחד מעם ישראל, ואם כן כולנו נסתתר בתוך הבתים, ונפחד לתת לו את ידינו לשלום, מחשש שהריח שלנו לא יהיה טוב..."

(קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

"אני אדם פשוט שבא לטייל בעיר הבריה, ומכיון שראיתי את הגן הזה כי יפה הוא, החלטתי לטייל בו..."

"ואיך קוראים לך?" - שאל הכפרי את הצאר. 'ניקולאי שמי', השיב הצאר.

"והיכן אתה מתגורר?" - שאל היהודי.

"כאן בפטרבורג, השיב הצאר, כשהוא כובש את חיוכו וכעסו כאחד..."

"ומה מעשיך?" - שאל הכפרי. 'אני הצאר של רוסיה', השיב.

"היהודי שלא ידע אפילו את פרוש המילה 'צאר', ולא היה מודע כלל לחשיבותו של האיש הניצב מולו, קימט את מצחו, ואמר ברוב חשיבות: 'נו, אני מניח שזו פרנסה טובה'... דהיינו, שלא רק אני משתכר במלאכתי בכפר, אלא גם אתה מרוויח את פת לחמך ומשתכר כראוי ממלאכת הצארות..."

"הסיפור המשעשע, שהיה עלול להסתיים בהריגתו של היהודי הכפרי על ידי הצאר, מלמדנו" - אמר החתם סופר לתלמידו - "שפרושה של המילה 'גדול' הוא כל דבר המרומם מהשגתו. שהרי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

דרך השוק. בדרך היה כל אחד אומר בתורו עמוד שלם של גמרא, עם רש"י ותוספות. וכך התמלא השוק בדפים של גמרא...".
כל ימיהם היו קשורים זה לזה בעבודות של אהבה והערצה. במשך תקופה התגוררו יחד באותה דירה, ולאחר מכן דירה מעל דירה באותו בנין. חכם בן ציון אמר שהוא מפחד לישון מעל מרן...

מעלות עליונות מכח התורה

התורה רוממה אותו למעלות עליונות. כל חייו ושנותיו היו שלמים ומתוקנים, מלאים קורת רוח ושלמות נפש. חיים שמחים ומאושרים של מי שחי חיי עולם הבא בעולם הזה. "אם אתה עושה כן - אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא".

(מתוך הספר 'משכני אחרך')

והקדושה בעם ישראל, בהקמת מוסדות של תורה. כל זה נבע ממסירות נפשו לתורה הקדושה, יסוד העולם.
בימי לימודו בישיבת 'פורת יוסף', היה בידדות רבה עם גאון עוזנו, אביר הרועים, מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל. מדי יום היו הולכים יחד ברגל לישיבה שבעיר העתיקה. בהליכתם היו מספיקים לחזור ולשנן בעל פה את כל הסוגיה שלמדו בישיבה.

לימים היה מרן מוסר שעור ב'חושן משפט' בעיר העתיקה. לאחר השיעור היתה מגיעה מונית ומחזירה אותו לביתו. פעם אחת לא היו מוניות, נלווית למרן ברגל, דרך השוק. אמר לי מרן: "דע לך, השוק הזה מלא דפים של גמרות, רש"י, תוספות..."

כשראה את מבטי התמיהה על פני, הסביר לי את כוונתו: "חכם בן ציון ואנכי היינו עושים את הדרך מביתנו לישיבה ברגל. היינו הולכים

המשך מעמוד 15 | הרב יהושע לייבזון

שחסרות לה עבור אפיית העוגה, אבל לא נעים לדפוק ולהטריד עבור דברים 'פעוטים' כאלו... עדיף להסתדר בלי.
יהיה בסדר, זה לא פיקוק נפש.

השכנה הוותיקה חשבה צעד אחד קדימה. היא באה לבקש מהזוג הטרי כוס חלב, ומעתה אם יתעורר אצלם הצורך בשתי ביצים - לא יתביישו ולא יחססו מלדפוק ולבקש, שהרי כבר 'גמלו' עמה טובה. כשהיא באה לבקש חלב, לא היתה זו פעולה של 'לקיחה', אלא פעולה של 'נתינה' - לתת לזוג הצעיר את החופשיות לבקש את כל מה שיצטרכו בדרך של כבוד.

החשוב ביותר לאדם - שיעריכו אותו

כאן עלינו להתבונן ולשאול, מה עלה בידנו מהסיפורים הללו. הרי בכל אחד מהסיפורים מתגלה לא רק דאגה לזולת, אלא גם מחשבה מבריקה וגאונות, לחשוב צעד אחד קדימה. לחשוב על צרכיו של השני ולהתכונן להם בהכנה מוקדמת. לא כל אחד הוא גאון ומבריק, ולא כל יום מתעורר מצב הדומה לזה שבסיפור. אם כן, מה נוכל ללמוד 'למעשה' מן הסיפורים, כיצד ליישם אותם?

לקח אחד עולה מכל המעשים שהוזכרו: תחשוב איך השני מרגיש. תן משמעות מיוחדת וחשיבות יקרה למצבו של הזולת ולרגשותיו, ונסה להתנהג בהתאם.

התחשבות ברגשות הפוגע

נזהרים אנו שלא לפגוע באחרים, מוכנים אנו למחול על פגיעה שפגעו בנו אחרים - אולם זהירות שלא תיחלש דעת הפוגע שפגע בנו - היא כבר רגישות השייכת לעולם האצילות, לראשונים כמלאכים.

מסופר כי בימי אברכותו נוסע היה ה'חפץ חיים' זצ"ל למכור את ספריו בעיירות שונות. מעיירה לעיירה היה נודד עם צורו הדל, נכנס לבית המדרש, פורש את ספריו על גבי אחד השולחנות, מוכר מה שמוכר וממשיך הלאה - אל המקום הבא.

באחת מנסיעותיו הטלטלה העגלה על פני הדרך המשובשת, ועצמותיו כאבו מן הישיבה הממושכת. פנה אל העגלון וביקש ממנו שיוריד אותו, וילך מעט לצד העגלה.

חמד העגלון לצון, וברגע שבו ירד הצליף הסוסים והשאיר את הנוסע שלו מדשדש מאחור.

בלית ברירה, כיתת ה'חפץ חיים' את רגליו עד העיירה. כשהגיע לשם, חקר למקום מגוריו של העגלון, בא לקחת את צורו - ושילם לו את כל דמי הנסיעה, מבלי לומר דבר.

לאחר מכן, מיהר לשכור לו עגלה אחרת, ונסע לעיירה הבאה, ולא התעכב במקום למכור את ספריו.

ומדוע? כי חשש, שאם ילך לבית הכנסת למכור את הספרים והעגלון יראה זאת, יבין שהוא התעמר בלמדן ומחבר ספרים, ועלולה דעתו להיחלש... כדי למנוע ממנו צער, הזדרז להמשיך בדרכו.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ **האם מותר להאכיל ילדים ביום הכיפורים?**

◆ **באיזה מקרה פטורה אשה מניקה מלצום ביום הכיפורים?**

◆ **חולה האוכל פת ביום הכיפורים שחל בשבת - האם אומר 'רצה' בברכת המזון?**

מהלכות קטנים ונשים ביום הכיפורים

• קטנים בריאים מגיל תשע ומעלה, וקטנים חלשים מגיל עשר ומעלה, חייבים ביום הכיפורים ב'תענית שעות', דהיינו, שיש לאחר את זמן אכילתם ביום באיחור ניכר.
• קטנים מתחת לגיל תשע פטורים מלצום ביום הכיפורים, ומותר אף להאכילם ולהשקותם; ויש למונעם מלצום אף אם רצונם בכך.

• חובת חינוך הקטן לקיום מצוות עשה מוטלת על האב, ונחלקו הפוסקים אם חובת החינוך מוטלת גם על האם. וכשהאב אינו בחיים - יש אומרים שחובת החינוך מוטלת על האם ועל בית הדין.

• אשה מעוברת, חייבת לצום ביום הכיפורים, ולדעת רוב הפוסקים, למרות שבזמננו המעוברות חלשות יותר מבעבר, אין שינוי בדין זה, והמעוברות חייבות לצום ככל אדם.

• יולדת עד לשלושה ימים מגמר הלידה, פטורה מלצום ביום הכיפורים. אם לדעתה אינה זקוקה לאוכל, תאכל פחות מ'כשיעור'; ואם לדעתה היא זקוקה לאוכל, תאכל כרגיל, ויש שהורה שגם באופן זה תאכל פחות מכשיעור. ואם לדעת רופא די לה בפחות מכשיעור, תאכל פחות מכשיעור.

• אשה מניקה, חייבת לצום ביום הכיפורים; אולם, אם הצום יגרום לצמצום אפשרות ההנקה, ויש בדבר חשש סכנה לתינוק, הריהי פטורה מלצום.

מהלכות החולה ביום הכיפורים

• חולה שאין בו סכנה, אשר קיים חשש כי הצום ביום הכיפורים יגביר את מחלתו, ויגרום להתפתחות מצב של סכנה, רשאי לאכול ולשתות, בהתאם לצורך. וחולה שאין בו סכנה, עליו להיוועץ ברופא, או בישראל המתמצא

בתחום מחלתו, אם יש חשש סכנה בצום. ונחלקו ראשונים בנוגע לחולה שיש בו בכנה, אם אף הוא זקוק לאומדן רפואי, או שרשאי לאכול ללא הוראת רופא.
• חולה הסבור כי עליו לאכול ביום הכיפורים, ניתן להאכילו אף כאשר לדעת רופא הוא רשאי לצום; ומאידך, כאשר לדעת רופא אינו רשאי לצום, והוא סבור כי באפשרותו לצום - אין להתחשב בדעתו, ואף אם הוא עצמו רופא מומחה.

• חולה אשר קיימת לגביו מחלוקת בין שני רופאים אם הצום ביום הכיפורים עלול להביאו לידי ספק סכנה - לא יצום; ואפילו אם החולה עצמו הוא הרופא שסבור יוכל לצום.

• לשיעור כ'כותבת' הנוגע לאכילת החולה ביום הכיפורים, קיימות הגדרות שונות, ועל פיהן כתבו הפוסקים מידות שונות במידות זמננו, הנעות בין 30 ל-48 סמ"ק.

• חולה הזקוק לאכול ולשתות ביום הכיפורים, עליו לברר איזו כמות נחוצה לו למשך כל היממה של יום הכיפורים, ויחלק כמות זו לחלקים הפחותים מ'כשיעור', ויאכל אותן בהפרשי זמן של 'כדי אכילת פרס'.

• יש אומרים שחולה הנמצא במצב של סכנה, רשאי לאכול ביום הכיפורים כדרכו, ויש שהורה לסמוך על דעה זו במקרה שהתירו לחולה לאכול יותר מ'כשיעור' - שלא להצריך אומדן בכל אכילה מחדש, אם אכן הוא זקוק לאכול יותר מכשיעור.

• לדעת פוסקים רבים, אין חובה לתת עירוי נוזלים דרך הוריד למשך יום הכיפורים, כדי לאפשר לחולה לצום ביום הכיפורים; ואדרבה יתכן שראוי להימנע מכך.

• חולים וילדים האוכלים פת ביום הכיפורים, יאמרו בברכת המזון 'יעלה ויבוא', וכשחל בשבת - יאמרו גם 'רצה'. ואם שכחו להוסיף הוספות אלו, לא יברכו שנית.

דף היומי
בהלכה
דרשו ד' ועוזו

קניין תורה

כל הפרטים על 'כפליים לסוכה':

הזכאים:

מי שיעבור בהצלחה (בציון עובר) שני מבחנים ראשונים של:

מסכת סוכה:

מבחן מס' 19 - מקוצר (19 דפי גמרא), שיערך ביום שישי כ"א באב עש"ק פרשת עקב ומבחן מס' 20 - רגיל, (30 דף) שיערך ביום שישי י"ט באלול עש"ק פרשת כי תבוא

ומבחני 'דף היומי בהלכה':

מבחן מס' 77 - מסימן תרכ"ה עד סימן תר"ל (13 עמודי משנ"ב) ומבחן מס' 78 - (רגיל)

זכאי להיכנס מיד למסלול המלגות ב'דף היומי בבלי', ואף יקבל מלגה על שני המבחנים הללו.

כלל הנבחנים זכאים מגיל ישיבה גדולה.

המלגות:

בשני מבחנים אלו בלבד תנתן מלגה גם על מבחן 'הדף היומי בבלי' וגם על מבחן 'הדף היומי בהלכה' (גובה המלגה יחסית למבחן מקוצר).

לאחר קבלה לתכנית המלגות ב'דף היומי בבלי', יחזרו כללי 'דרשו' הרגילים לגבי מלגה על מבחן מקביל על 'הדף היומי בהלכה'.

מסלולים:

בשני מבחני קבלה אלו, יתקיימו כרגיל שני מסלולים:

מסלול א' - גמרא רש"י

מסלול ב' - גמרא רש"י ותוס'

גובה המלגה בהתאם למסלול הנבחר ועפ"י כללי 'דרשו'.

רישום:

אין צורך להירשם במשרדי 'דרשו'. המעוניינים, באים ועורכים מבחן בכל מקומות המבחן, הנערכים בליל שישי בדף היומי בהלכה וביום שישי גם בדף היומי בבלי.

כאמור, במקומות המבחן בליל שישי, ניתן להבחן רק על 'הדף היומי בהלכה'.

מוקד דרשו: 02-5609000

בשורה מיוחדת ללומדי 'הדף היומי'

**כניסה מיידית למבחנים במלגה
מלאה - ללא תקופת המתנה**

**כפל מלגות לנבחנים -
ב'דף היומי' וב'דף היומי בהלכה'**

כפליים לסוכה

כ"ט תמוז

מתחילים מסכת סוכה ב'דף היומי בבלי'

ד' אב

מתחילים הלכות סוכה ב'דף היומי בהלכה'